

Maahanmuuttajien valmennus sosiaali- ja terveysalalle - osallistujien kokemuksia valmennusopinnoista

Veera Paavola
Nelli Rajala

Opinnäytetyö
Marraskuu 2023

Sosiaali- ja terveysalan kehittämisen ja johtamisen ylempi tutkinto-ohjelma
Sosiaali- ja terveystieteiden asiakaslähtöinen kehittäminen

TIIVISTELMÄ

Tampereen ammattikorkeakoulu
Sosiaali- ja terveysalan kehittämisen ja johtamisen ylempi tutkinto-ohjelma
Sosiaali- ja terveystalvelujen asiakaslähtöinen kehittäminen

PAAVOLA, VEERA & RAJALA, NELLI:

Maahanmuuttajien valmennus sosiaali- ja terveysalalle – osallistujien kokemuksia valmennusopinnoista

Opinnäytetyö 85 sivua, joista liitteitä 8 sivua
Marraskuu 2023

Sosiaali- ja terveystalveluissa työvoimapula on jatkunut pitkään. Suomen tulisi rekrytoida osaavaa työvoimaa ulkomailta. Ongelmaksi on muodostunut maahanmuuttajien osaamisen tunnistaminen ja tunnustaminen, jolloin maahanmuuttaja työskentelee koulutustaan vastaamattomassa työssä. Vikkelästi töihin -hankkeen Sujuvasti soteen -valmennusopinnot pyrkivät vahvistamaan maahanmuuttajien osallistumista työelämään sekä tukemaan kotoutumista Suomeen.

Opinnäytetyön tarkoituksena oli selvittää haastattelujen avulla osallistujien kokemuksia Sujuvasti soteen-valmennuksesta. Tavoitteena oli kehittää Sujuvasti soteen-valmennusopintoja. Tutkimuskysymyksiä oli kolme:

1. Miten osallistujat ovat kokeneet sosiaali- ja terveystalvelun valmennusopintojen sisällön?
2. Miten osallistujat ovat kokeneet suomen kielellä opiskelun?
3. Miten osallistujat kokevat oppimisympäristön ja opiskelukulttuurin?

Tutkimusmenetelmänä oli kvalitatiivinen yksilöhaastattelu teemahaastattelun menetelmin. Teemoina olivat valmennusopinnot, kielitaito, oppimisympäristö ja opiskelukulttuuri sekä kehittäminen. Haastateltavina oli viisi Sujuvasti soteen-valmennusopintoihin osallistunutta.

Osallistujat olivat pääosin tyytyväisiä Sujuvasti soteen-valmennukseen. Useat kehittämiskohteet liittyivät viestintään tai vakiintumattomiin käytäntöihin. Nämä kehittämisen paikat olisivat helposti korjattavissa opintosisältöjä muokkaamalla enemmän valmennuksen osallistujien tarpeita vastaaviksi. Osallistujat kokivat suomen kielen sanavarastonsa kehittyneen. Suomen kielellä opiskelu koettiin aluksi haastavana, mutta se oli osallistujista hyvä asia tulevaisuutta ajatellen. Oppimisympäristö tuki oppimista ja ilmapiiri osallistujien kesken oli haastateltavien mukaan hyvä. Osallistujat toivoivat, että jatkossa Sujuvasti soteen-valmennusopinnot soveltuisivat tiiviimmin mahdollisiin ammattikorkeakouluopintoihin tai toisivat lisää mahdollisuuksia työelämään siirtymistä ajatellen.

Asiasanat: sosiaali- ja terveystalvela, maahanmuuttaja, kotoutuminen, opinnot.

ABSTRACT

Tampereen ammattikorkeakoulu
Tampere University of Applied Sciences
Master's Degree Programme in Development and Management of Health Care
and Social Services
Client-oriented Development in Social and Health Services

PAAVOLA, VEERA & RAJALA, NELLI:
Coaching Immigrants in the Social and Health Care Sector - Participants' Experiences of Coaching Studies

Bachelor's thesis 85 pages, appendices 8 pages
November 2023

Labour shortages in social and health services have been long-standing. Finland has a need to recruit skilled labour from abroad. The problems are identifying and recognising immigrants' skills. Vikkelästi töihin project's training courses aim to strengthen immigrants' participation in working life and to support their integration in Finland.

The purpose of this thesis was to investigate the participants' experiences of the Sujuvasti soteen coaching through interviews. The objective was to develop the Sujuvasti soteen coaching studies. The data were analyzed using qualitative content analysis. The interviews were conducted as individual interviews using thematic interview methods. The themes include coaching, language skills, development, the learning environment, culture and the culture of learning. The five interviewees were selected from participants of the Sujuvasti soteen coaching studies.

Participants were mostly satisfied with the coaching studies. Several areas for improvement were related to communication or non-established practices. Participants felt that their Finnish vocabulary had improved. According to the interviewees, the learning environment supported learning and the atmosphere among the participants was good. Participants hoped that in the future the Sujuvasti soteen coaching would be more suitable for possible university of applied sciences studies or provide more opportunities for transition into working life.

Key words: social and health sector, immigrant, integration of immigrants, studies.

SISÄLLYS

1	JOHDANTO	6
2	VIKKELÄSTI TÖIHIN -HANKE.....	8
3	TARKOITUS, TUTKIMUSKYSYMYKSET JA TAVOITE	10
4	KESKEISET KÄSITTEET JA TIEDONHAKU	11
	4.1 Opinnäytetyön keskeiset käsitteet.....	11
	4.2 Tiedonhaku	12
5	KOTOUTUMINEN SUOMEEN.....	13
	5.1 Kotoutumista edistävät tekijät	13
	5.2 Maahanmuuttajana Suomessa.....	14
	5.3 Selkokieli ja suomen kielen oppiminen.....	14
	5.4 Suomen kielen opiskelumahdollisuudet Suomessa	15
6	SOSIAALI- JA TERVEYSALALLE TYÖLLISTYMINEN.....	17
	6.1 Työvoimapula Suomessa	17
	6.2 Tutkinnon laillistaminen	18
	6.3 Maahanmuuttajan opintopolku	20
	6.3.1 Valmennusopinnot.....	21
	6.3.2 Kehittämisideoita valmennusopintoihin.....	22
	6.4 Oppimisympäristö ja opiskelukulttuuri	23
	6.4.1 Oppimisprosessiin vaikuttavia tekijöitä	24
	6.4.2 Yhteenkuuluvuus ja oppiminen.....	24
7	MENETELMÄLLISET LÄHTÖKOHDAT	26
	7.1 Kvalitatiivinen tutkimusmenetelmä	26
	7.2 Kohderyhmä ja aineistonkeruu.....	27
	7.2.1 Kohderyhmän valitseminen	27
	7.2.2 Aineistonkeruu.....	28
	7.3 Kysymysten asettelu haastattelussa	30
	7.4 Aineiston analysointi	33
8	TULOKSET	36
	8.1 Haastateltavien taustatiedot.....	36
	8.2 Kokemuksia valmennusopintojen sisällöstä	37
	8.2.1 Sisältö ja oppiminen	37
	8.2.2 Rakenne ja laajuus.....	39
	8.2.3 Yhtenevyys tutkinto-opintoihin.....	41
	8.2.4 Motivaatio ja tieto jatko-opintomahdollisuuksista	42
	8.3 Kokemuksia suomen kielellä opiskelusta	43
	8.3.1 Mahdollisuus oppia suomen kieltä.....	43

8.3.2 Kielitaidon haasteet	44
8.3.3 Harjoittelu ja suomen kieli.....	46
8.3.4 Suomen kieltä tukevat tekijät.....	46
8.4 Kokemuksia oppimisympäristöstä ja opiskelukulttuurista	48
8.4.1 Olosuhdetekijät ja kommunikaatiohaasteet	48
8.4.2 Ilmapiiri ja yhteishenki	49
8.4.3 TAMK:in oppimisympäristö	50
8.4.4 Koulutusjärjestelmä ja opetuskuulttuuri	51
9 POHDINTA	54
9.1 Luotettavuus	54
9.2 Eettisyys.....	57
9.3 Tulosten tarkastelua ja johtopäätöksiä	59
9.4 Jatkotutkimusaiheet	67
LÄHTEET.....	68
LIITTEET	78
Liite 1 Tiedonhakutaulukko	78
Liite 2. Suostumuslomake.....	80
Liite 3. Saatekirje	81
Liite 4 Teemahaastattelu.....	82
Liite 5. Esimerkki analyysitaulukosta.....	84

1 JOHDANTO

Sosiaali- ja terveyspalveluiden työvoimapula on ollut ongelmana Suomessa jo vuosia (Tevameri 2022, 36). Koronapandemian myötä tilanne on vaikeutunut ja sen aiheuttamat kriittiset vaikutukset talouteen näkyvät myös Pirkanmaalla (Tuni n.d.b.). Sosiaali- ja terveysala (sote-ala) oli vuonna 2020 isoin työvoiman hakija kaikista eri toimialoista Suomessa. Kuitenkin rekrytoinnissa on suuria ongelmia, kuten hakijamäärän puute. (Tevameri 2022, 36, 42.) Monikulttuurisuus tulee näkymään jatkossa entistä enemmän myös sosiaali- ja terveysalalla (Hyvärinen, Metsälä, Koivula & Kaunonen 2017, 2).

Vuonna 2020 koronapandemialla oli vaikutusta Suomen oleskelulupahakemusten määrään. Oleskelulupahakemusten määrä laski. Silloin yleisimmät syyt muuttamiselle olivat työ, perhesyyt ja opiskelu. Työperäinen maahanmuutto oli kasvussa, ja se oli jo toista vuotta peräkkäin yleisin syy hakea oleskelulupaa Suomeen. Eniten Suomen kansalaisuutta hakivat Irakin ja Venäjän kansalaiset. (Maahanmuuttovirasto 2021.)

Kielitaidon merkityksellä suhteessa ammattitaitoon on eroja, mutta suurimmassa osassa ammateista se on yksi tärkeimmistä osa-alueista työn sujumiseksi. Kielitaidon merkitys korostuu hätä- ja poikkeustilanteissa. Yhteinen kieli ja käsitteistö sujuvoittavat kommunikointia. Kielellisten taitojen lisäksi täytyy olla esimerkiksi kulttuurista tietoa kommunikaation sujumiseksi. (Tervola 2019, 48–50.)

Vikkelästi töihin-hankkeen toimenpiteillä pyritään siihen, että sosiaali- ja terveysala on maahanmuuttajille kutsuva sekä innostava ala ja näin pystytään lisäämään työvoiman saatavuutta alalle. Tavoitteena on, että maahanmuuttajien kotoutuminen suomalaiseen yhteiskuntaan vahvistuisi ja uratietoisuus lisääntyisi. (Tuni n.d.b.) Tutkimuksissa on huomattu, että maahanmuuttajat työllistyvät suomalais-taustaisia henkilöitä useammin koulutusta vastaamattomaan työhön. Tällöin heidän on vaikea edetä omia kykyjä ja koulutusta vastaavaan työhön erityisesti siksi, että osaamista ei ole tunnistettu. (Baumgartner 2023.) Vaikka maahanmuuttajan henkilökohtaiset ominaisuudet olisivat yhtäläiset kantasuomalaisen kanssa, niin

maahanmuuttaja saattaa saada vähemmän työhaastattelukutsuja. Tähän vaikuttaa niin suomen ja ruotsin kielen taidon puute, koulutus kuin työkokemus sekä etninen hierarkia ja sosiaalisten verkostojen puute. (Alho 2023, 17.) Tässä opin- näytetyössä tarkastellaan Vikkelästi töihin -hankkeen Sujuvasti soteen -valmen- nukseen osallistuvien kokemuksia opinnoista.

Yhteiskunta tarvitsee myös uudenlaisia palveluita maahanmuuttajien työllistymi- sen edistämiseen, ja hankkeessa pyritään valmistautumaan ja kehittämään näitä palveluita. Maahanmuuttajien työllistymistä pyritään parantamaan. (Tuni n.d.b.) Samaan aikaan Suomessa on maahanmuuttajia, joilla on sosiaali- ja terveysalan koulutus, mutta maiden erilaiset koulutusrakenteet tai henkilön kielitaito vaikutta- vat mahdollisuuksiin päästä suoraan töihin (Hyvärinen ym. 2017, 5; Tevameri 2022, 51).

2 VIKKELÄSTI TÖIHIN -HANKE

Vikkelästi töihin- hankkeessa tehostetaan maahanmuuttajien koulutus- ja työllistymispalveluita heidän heikon työmarkkina-asemansa vuoksi. Hankkeessa pyritään vastaamaan tähän tilanteeseen vahvistamalla maahanmuuttajien osallistumista työelämään. Hanke tukee myös maahanmuuttajien kotoutumista Suomeen ja Pirkanmaalle. Siinä pyritään ymmärtämään ja tunnustamaan heidän osaamisensa, tarpeet sekä lähtömaasta hankkima koulutuksensa. (Tuni n.d.b.)

Vikkelästi töihin -hankkeessa järjestetään maahanmuuttaneille valmennusta sosiaali- ja terveysalalle. Sujuvasti soteen-valmennus toteutetaan Tampereen ammattikorkeakoulun (TAMK) kanssa yhteistyössä. Valmennukseen valittu osallistuja on työtön työnhakija ja hänen tulee olla työttömyysetuuden piirissä. Osallistujalla tulee olla suomalainen henkilötunnus ja suomen kielen tason tulisi olla vähintään A2. Häneltä vaaditaan sama hakukelpoisuus kuin muiltakin ammattikorkeakouluun hakevilta eli hänellä tulee olla vähintään toisen asteen tutkinto tai vastaavan tasoinen tutkinto ulkomailta. (Tuni n.d.a.)

Valmennukseen haetaan vapaaehtoisesti, eikä mukana oleva saa erillistä rahallista tukea, mutta työttömät työnhakijat voivat saada sen aikana työttömyysetuutta (Tuni n.d.a). Hankkeessa ovat mukana TAMK:n lisäksi SASKY koulutuskuntayhtymä ja Spring House Oy. Rahoittajana toimii Euroopan sosiaalirahasto ja Keski-Suomen Elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskus (ELY-keskus). (Tuni n.d.b.)

Sujuvasti soteen-valmennusopinnoissa osallistuja suorittaa 36 opintopistettä. Valmennukseen sisältyy etä- ja lähiopetusta suomeksi. Sen sisältö vastaa alkuvaiheen opintoja TAMK:n sairaanhoitajakoulutuksessa (Vikkelästi töihin n.d.) sekä suomen kielen opiskelua ja kaksi työharjoittelua (Himanen & Salin 2023).

TAULUKKO 1. Sujuvasti soteen-valmennuksen sisällöstä.

Opintojakso	Opintopisteet (op)
Orientaatio ja työelämävalmiudet	3 op
Alalle orientoituminen	3 op
Hoida suomeksi	3 op
Ensiapu	2 op
Infektioiden ehkäisy	1 op
Kliinisen hoitotyön perusta	7 op
Ohjattu harjoittelu 1, (4 vkoa)	5 op
Ohjattu harjoittelu 2, (4vkoa)	6 op
Lääkehoito ja lääkelaskut	4 op
Hoitotyön dokumentointi	2 op
Yhteensä	36 op

(Opetussuunnitelma 2022–2023; Vikkelästi töihin n.d.)

3 TARKOITUS, TUTKIMUSKYSYMYKSET JA TAVOITE

Tarkoitus

Tarkoituksena on selvittää haastattelujen avulla osallistujien kokemuksia Sujuvasti soteen-valmennuksesta.

Tavoite

Tavoitteena on kehittää Sujuvasti soteen-valmennusopintojen sisältöä vastaamaan osallistujien tarpeita.

Tutkimuskysymykset

1. Miten osallistujat ovat kokeneet sosiaali- ja terveysalan valmennusopintojen sisällön?
2. Miten osallistujat ovat kokeneet suomen kielellä opiskelun?
3. Miten osallistujat kokevat oppimisympäristön ja opiskelukulttuurin?

4 KESKEISET KÄSITTEET JA TIEDONHAKU

4.1 Opinnäytetyön keskeiset käsitteet

Opinnäytetyöhön valitut keskeiset käsitteet ovat työn ymmärtämisen kannalta hyvin tärkeitä. Ne ovat työn teoriaosuuden perusta. Käsitelmäärityksessä kerrotaan mitä opinnäytetyön kirjoittajat käsitteillä tarkoittavat kyseisessä työssä. (Kananen 2019, 67–68.)

Opinnäytetyön keskeisiksi käsitteiksi on valittu **sosiaali- ja terveysala, maahanmuuttaja, kotoutuminen ja opinnot**. Hoitotyöllä tarkoitetaan toimintaa, jonka tavoitteena on tukea, auttaa ja ohjata ihmistä terveyden edistämässä tai ohjata sairauden aiheuttamien rajoitusten kanssa sekä hoitaa häntä (Duodecim 2016). Sosiaali- ja terveysalalla tehdään hoitotyötä. Opinnäytetyössä käytetään sekä käsitteitä sote-ala että sosiaali- ja terveysala.

Maahanmuuttaja on syntynyt ulkomailla ja muuttanut toisesta maasta toiseen. Maahantulon perusteena on usein työ, opiskelu ja erilaiset perhesyyt. Myös lähtömaan tilanne voi olla sellainen, että henkilön on lähdettävä sieltä pakolaisena. (Terveyden ja hyvinvoinnin laitos 2021.) Maahanmuuttaja-sana on valittu käsitteeksi, koska Sujuvasti soteen-valmennuksen osallistujat ovat maahanmuuttajia.

Kotoutuminen on yksilöllinen prosessi, jossa ollaan vuorovaikutuksessa yhteiskunnan kanssa (Kotoutuminen.fi 2021). Kotoutua-termi tarkoittaa maahanmuuttajan asettumista uuteen yhteiskuntaan ja sen toimintatapojen omaksumista henkilön omat kulttuuripiirteet säilyttäen (Kielitoimiston sanakirja 2022). Päämääränä on, että maahanmuuttaja tuntee olevansa täysivaltainen ja aktiivinen yhteiskunnan jäsen (Kotoutuminen.fi 2021).

Suomessa korkeakouluihin luetaan ammattikorkeakoulut ja yliopistot. Tässä opinnäytetyössä opinnoilla tarkoitetaan ammattikorkeakouluopintoja sekä valmennusopintoja. Ammattikorkeakoulun opinnot ovat käytännönläheisiä ja opinnot suunnitellaan työelämästä tulleiden tarpeiden mukaan. Ammattikorkeakou-

luissa voi suorittaa ammattikorkeakoulututkinnon sekä ylemmän ammattikorkeakoulututkinnon. Myös avoimen ammattikorkeakoulun opinnot sekä erikoistumiskoulutukset kuuluvat ammattikorkeakoulun sisältöön. (Opintopolku n.d.) Valmennusopinnot valmentavat osallistujaa alan opintoihin, työkulttuuriin, -tapoihin sekä -tehtäviin (Vikkelästi töihin n.d.).

4.2 Tiedonhaku

Tiedonhakuja tehtiin suomen ja englannin kielellä, Lähteiden rajauksina käytettiin vuosia 2012–2023. Opinnäytetyössä on käytetty paria tätä vanhempaa lähdettä sisällön perusteella. Aineistoa etsittiin Finnan, Cinahlin ja Medicin tietokannoista sekä TAMK:in kirjaston tietokantaa Andoria käyttämällä. Myös internet-sivuja on käytetty lähteinä sekä Google-Scholar-sivustoa. Myös aiemmin tehtyjen tutkimusten lähdeluetteloita arvioimalla löytyi muutamia lähteitä.

Tarkempi tiedonhaun taulukko on liitteissä (LIITE 1). Tiedonhaun taulukon laatimisen jälkeen aineistoa on etsitty vielä lisää. Aineistoa löytyi melko paljon, mutta opinnäytetyöhön selkeästi liittyvää materiaalia kuitenkin suhteessa vähän. Opinnäytetyössä on pyritty keskittymään aiheen kannalta olennaisiin lähteisiin (Kananen 2017a, 85). Kesäkuussa 2023 opinnäytetyön tekijät osallistuivat TAMK:in kirjaston järjestämään tiedonhaun työpajaan, millä haluttiin varmistua, että tiedonhaku olisi tehty mahdollisimman perusteellisesti. Tiedonhaun työpajassa löytyi vielä muutamia laadukkaita lähteitä uusilla hakusanojen yhdistelmillä. Tässä vaiheessa myös Yleinen suomalainen ontologia (YSO) ja MOT-sanakirja otettiin tarkemmin käyttöön.

5 KOTOUTUMINEN SUOMEEN

5.1 Kotoutumista edistävät tekijät

Kotoutuminen on maahanmuuttajan yksilöllinen prosessi, joka tapahtuu kunnan, Työ- ja elinkeinotoimiston (TE-toimiston), hyvinvointialueen, poliisin, järjestöjen, yhdistysten sekä yhteisöjen monialaisessa yhteistyössä. Kotoutumislaki velvoittaa kotoutumisen edistämiseen ja siitä paikallisesti vastaavat kunnat, hyvinvointialueet ja TE-toimisto. (Laki kotoutumisen edistämisestä; Työ- ja elinkeinoministeriö 2021.) Kotoutumisprosessin onnistumiseksi tarvitaan moniammatillista näkökulmaa ja yhteistyötä (Alho 2023, 18).

Kunnan vastuulla on kehittää, suunnitella ja seurata kotoutumista. Alue vaikuttaa kotouttamisohjelmaan, kotouttamisohjelmissa on omat alueelliset erityispiirteensä. Osa kunnista laatii kotouttamisohjelman itse, osa laatii sen yhteistyössä alueen muiden kuntien kanssa. (Työ- ja elinkeinoministeriö n.d.a.) Julkisia palveluja järjestäessä tulee huomioida lisääntynyt maahanmuutto Suomeen. Kotoutumista voidaan edistää virallisten toimenpiteiden lisäksi jokapäiväisissä tilanteissa sekä lähiyhteisöissä. (Työ- ja elinkeinoministeriö 2021.) Kotoutumislaki uudistuu vuonna 2025, jolloin kotoutumispalvelut siirtyvät entistä enemmän kuntien vastuulle. Lakiuudistuksen tavoitteena on myös pelkistää rahoitusjärjestelmää ja tehdä viranomaisyhteistyötä selkeämmäksi. (Työ- ja elinkeinoministeriö 2023.)

Kotoutumisen edellytyksiä ovat avoin asenneilmapiiri ja yhdenvertaisuus sekä maahanmuuttajan sitoutuminen prosessiin (Työ- ja elinkeinoministeriö 2022). Kotoutuminen koostuu useista elementeistä, kuten henkisestä hyvinvoinnista, osallisuudesta sekä uuden kielen tai kulttuurin omaksumisesta (Alho 2023, 18). Kotoutuminen on vastavuoroinen prosessi, joka heijastuu paitsi maahanmuuttajan henkilökohtaisiin suhteisiin, myös erilaisiin sosiaalisiin konteksteihin ja ympäröivään yhteiskuntaan (Heckmann & Schnapper 2016, 10). Kun kotoutumisprosessit toteutetaan hyvin, se vaikuttaa myönteisesti yhteiskunnan julkiseen talouteen (Työ- elinkeinoministeriö 2019, 5).

5.2 Maahanmuuttajana Suomessa

Vuoden 2021 lopussa Euroopan unionin alueella asuvista 5,3 % oli EU:n ulkopuolisen maan kansalaisia. Yleisin syy oleskeluluvalle oli perhe- tai työsyyt. Työllisyysaste työkäisillä EU-kansalaisilla oli 74 %, EU:n ulkopuolisten maiden kansalaisilla 59,1 %. (Euroopan komissio n.d.)

Tilastokeskuksen, Terveyden ja hyvinvoinnin laitoksen sekä Työterveyslaitoksen vuosina 2014–2015 tekemän Ulkomaista syntyperää olevien työ ja hyvinvointitutkimuksen mukaan suurin syy muuttaa Suomeen on kyseisenä ajankohtana ollut perhesyyt. Toiseksi yleisin syy oli työ, kolmas syy oli pakolaisuus ja vasta neljäntenä syynä oli opiskelut tai jokin muu syy. Vuonna 2014 Suomeen muuttaneiden ikä oli keskimäärin 27 vuotta. (Sutela & Larja 2015.)

Julkisuudessa korostuu turvapaikanhakijoiden ja kiintiöpakolaisten muutto Suomeen, mutta todellisuudessa yleisimmät syyt muuttaa Suomeen ovat työ, perhe ja opiskelu. Uudellamaalla asuu noin puolet Suomen ulkomaalaistaustaisista. Onnistuneilla kotouttamistoimenpiteillä voidaan parantaa maahanmuuttajien työllisyyttä sekä ansiotuloja, joten kotouttamisesta hyötyvät sekä yksilöt että yhteiskunta. (Valtioneuvosto 2021.)

Perhesyyt, työ ja opiskelut ovat yleisimmät syyt muuttaa Pirkanmaalle. Tampereen yliopistossa ja Hämeen ammattikorkeakoulun Valkeakosken kampuksella on kansainvälisiä tutkinto-opiskelijoita. Pirkanmaalla on kaksi vastaanottokeskusta, Hämeenkyrössä ja Tampereella (Työ- ja elinkeinoministeriö n.d.b.)

5.3 Selkokieli ja suomen kielen oppiminen

Selkokieli on yksinkertaista suomen kieltä, jonka avulla asiat on tarkoitus kertoa erityisen selkeästi. Siihen on olemassa selkokielen ohjeet. Selkokieli ja yleiskieli ovat eri kielimuotoja. Yleiskieli on sopiva henkilöille, joilla ei ole ymmärtämisen haasteita. Selkokielessä sanasto, sisältö ja rakenne ovat helpompia kuin yleiskielessä. Selkokielestä voi olla hyötyä, jos henkilön äidinkieli ei ole suomen kieli, henkilöllä on oppimisen tai lukemisen vaikeuksia, kehitysvamma tai esimerkiksi

aivoverenkierronhäiriö. Selkokeskuksen mukaan yli 10 % Suomen väestöstä hyötyy selkokielestä. Väliaikaisesti selkokieltä voivat tarvita suomen kieleen vielä perehtyvät maahanmuuttajat tai vähemmistökielen puhujat. (Selkokeskus 2021.)

Kielitaidolla on merkitystä työllistymiseen, mutta sen lisäksi työllistymiseen vaikuttavat esimerkiksi sosiaalinen asema ja koulutus. Kielitaidon kehittymiseen taas vaikuttavat esimerkiksi yhteisöt, henkilökohtaiset oppimisen edellytykset, pedagogiset menetelmät ja ympäristö. Kielitaitoa voi tarkastella suullisen sekä kirjallisen kielitaidon näkökulmista. Käsitys ja kokemus kielitaidosta riippuu aina myös kontekstista ja vuorovaikutustilanteessa olevista henkilöistä, millaiseksi kielitaito koetaan. (Tarnanen & Pöyhönen 2013, 140–143.)

5.4 Suomen kielen opiskelumahdollisuudet Suomessa

Suomessa järjestetään turvapaikanhakijoille suomen kielen opetusta vastaanotokeskuksissa. Turvapaikan saatuaan he voivat hakeutua työ- ja elinkeinoministeriön hallinnoimaan kotoutumiskoulutukseen. Kotoutumiskoulutusta järjestetään maahanmuuttajille noin kolmen vuoden kestäväksi koulutukseksi, ja sen tavoitteena on saavuttaa ammatilliseen koulutukseen vaadittu suomen kielen taidon taso. Tästä tasosta on jouduttu joustamaan, koska osa koulutuksesta valmistuneista ei yllä vaadittuun suomen kielen tasoon. Usein maahanmuuttaja ohjautuu ammatilliseen koulutukseen sen perusteella minkälaisia koulutuksia on tarjolla tai kulttuuristen ennako-odotusten perusteella riippumatta omista toiveista, osaamis- tai koulutustaustasta sekä tarpeista. (Tolonen 2018, 22–24.)

Kotoutumiskoulutuksen tarkoitus on antaa maahanmuuttajalle kattavat valmiudet selviytyä uudessa ympäristössä kielen, kulttuurin sekä muun arkisen elämän asioissa, kuten työelämän tai jatko-opintoihin hakeutumisen osalta (Tarnanen & Pöyhönen 2013, 143–145). TE-toimiston kotoutumiskoulutuksessa Suomeen muuttanut henkilö voi saada tukea ja opetusta kielitaidon kehittämiseksi sekä muuta tärkeää tietoa esimerkiksi Suomen yhteiskuntaan ja työelämään liittyen (Kotoutumiskoulutus 2022).

Henkilö soveltuu kotoutumiskoulutukseen, jos hän on asunut Suomessa alle 3 vuotta, on iältään yli 17 vuotta sekä työtön työnhakija tai jäämässä työttömäksi. Ennen kotoutumiskoulutusta arvioidaan henkilön kielitaso, jotta maahanmuuttajan kotoutumiskoulutus vastaa hänen tarpeisiinsa. (Kotoutumiskoulutus 2022.) Yleisesti maahanmuuttajien työttömyysaste on jopa kolminkertainen kantaväestöön verrattuna. Työllisyysaste paranee, kun henkilö asuu kauemmin Suomessa. (Sisäministeriö 2013, 8.)

6 SOSIAALI- JA TERVEYSALALLE TYÖLLISTYMINEN

6.1 Työvoimapula Suomessa

Sosiaali- ja terveyspalveluiden työvoimapula on ollut ongelmana Suomessa jo vuosia. Koronapandemian myötä tilanne on entisestään vaikeutunut. Sosiaali- ja terveysala oli vuonna 2020 isoin työvoiman hakija kaikista eri toimialoista Suomessa. (Tevameri 2022, 36.) Esimerkiksi vuonna 2021 vaje sairaanhoitajista oli 8000 henkilöä, ja nyt vaje on jo yli 16600 sairaanhoitajaa koko Suomessa (Keva 2023).

Suomen tulee tehokkaasti houkutella osaavaa työvoimaa globaaleilta markkinoilta erityisesti sosiaali- ja terveysalalle (Rimpioja, Matinheikki- Kokko & Sairanen 2020, 7; Sisäministeriö 2013, 11). Osaavaa työvoimaa tarvitaan niin hyvinvointivaltion rahoituksen kuin palveluidenkin turvaamiseksi. Työperäiseen maahanmuuttoon liittyviä prosesseja tulisi kehittää ja nopeuttaa, jolloin työvoiman vähenemisen tuomia vaikutuksia voidaan lievittää. Tulee myös tukea jo Suomessa asuvien maahanmuuttajien työllistymistä alalle. (Metsälä, Kattainen & Rimpioja 2020, 65.) Rekrytoinnissa ongelmina ovat vähäinen hakijamäärä ja koulutuksen puutteellisuus sekä sijainti, palkkaus ja työajat (Tevameri 2022, 42).

Työelämästä eläköityy huomattavasti enemmän ihmisiä kuin työmarkkinoille on tulossa, mikä näkyy erityisesti sosiaali- ja terveysalalla. Sama tilanne koskee koko Eurooppaa, mutta Suomessa tilanne tulee Länsi-Euroopan maihin verrattuna ensimmäisenä. (Sisäministeriö 2013, 11.) Henkilöstövaje vaikuttaa myös alan vetovoimaisuuteen (Rimpioja ym. 2020, 8). Pysyvän maahanmuuton vaikutukset näkyvät myönteisinä Suomen väkiluvussa (Metsälä ym. 2020, 65). Monikulttuurisuus vaatii kuitenkin toimivaa kommunikaatiota, yhteistä työkuultuuria sekä kahdensuuntaista oppimista. Siten se tuo uutta osaamista ja organisaation toiminta kehittyy. (Baumgartner 2023.)

Maahanmuuttajataustaisten työntekijöiden, kuin myös kantasuomalaisten, kohdalla tulee kiinnittää huomiota työvoiman pysyvyyteen. Maahanmuuttajataustaisten työntekijöiden työhön sopeutumiseen ja siinä pysymiseen koetaan tärkeinä

tekijöinä riittävä tuki ja perehdytys, mieluisat työolot, onnistumiset työssä ja riittävä kielitaito. (Hyvärinen ym. 2017, 2.) Sosiaali- ja terveysalan asenteet työyhteisöissä ovat muuttuneet positiivisemmiksi maahanmuuttajatyöntekijöitä kohtaan (Tuni n.d.b.). Negatiivisina asioina koetaan riittämätön kielitaito, kielteiset kokemukset työelämästä sekä sopeutumisesta uuteen kulttuuriin (Hyvärinen ym. 2017, 4–6). Tulisikin osallistaa maahanmuuttaneet sosiaali- ja terveysalan koulutetut ammattilaiset yhdenvertaisiksi jäseniksi työyhteisöihin ja työelämään (Rimpioja ym. 2020, 7). Työn avulla maahanmuuttaja luo itselleen taloudellista turvaa, sosiaalisia verkostoja ja tutustuu uuteen kieleen ja kulttuuriin (Toivanen, Gluschkoff, Bergbom & Väänänen 2023, 32). Työnteko mielletään usein tärkeänä tekijänä yhteiskuntaan integroitumisena ja kotoutumisen vahvistajana (Himanen, Salin & Lietsala 2023). Kuitenkin puutteellisen suomen kielen taidon on todettu vaikeuttavan eniten työyhteisöön integroitumista (Vartiainen, Alenius, Pitkänen & Koskela 2017, 150).

Henkilöt, joiden Suomeen tulon syynä on työ, kokevat työn olevan yhtä vaativaa tai vaativampaa kuin lähtömaassa (Baumgartner 2023). Maahanmuuttajina Suomeen tulleet naiset työllistyvät miehiä heikommin (Larja 2019, 28; Alho 2023, 17). Maahanmuuttajamiesten työllisyysaste on 70 prosenttia, kun naisilla se on vain hieman yli puolet (Larja 2019, 28). Naisia ohjataan usein kouluttautumaan sosiaali- ja terveysalalle (Wrede, Tiilikainen & Vartiainen 2020, 355). Maahanmuuttajien työsuhteet ovat usein osa- tai määräaikaista (Martelin, Nieminen, Väänänen & Toivanen 2020, 53), ja he ovat koulutustaan vastaamattomissa sekä matalapalkkaisissa työsuhteissa (Alho 2023, 17).

6.2 Tutkinnon laillistaminen

Henkilö, joka on suorittanut sosiaali- ja terveysalan tutkinnon ulkomailla, ei voi välittömästi työskennellä Suomessa laillistettuna ammattihenkilönä. Hänen pätevyytensä tunnustaminen perustuu Suomessa niin tutkintojen kuin osaamisen vertailuun ja tarvittaviin täydennysopintoihin. (Rimpioja ym. 2020, 8.) Saadakseen luvan työskennellä sosiaali- ja terveydenhuollon ammattihenkilönä, tulee Valviran todistusta hakevalla olla riittävä suomen tai ruotsin kielen suullinen ja kirjallinen

taito sekä todistus kielitaidosta. Valvira tarkistaa kielitaidon jokaiselta hakijalta. (Laki terveydenhuollon ammattihenkilöistä 28.6.1994/559; Valvira 2022.)

Sosiaali- ja terveydenhuollon ammattihenkilö voi hakea Valvirasta laillistamista sähköisellä hakemuslomakkeella. Valviran hakemusprosessin, EU- tai ETA-valtioiden ulkopuolella kouluttautuneille sosiaali- ja terveydenhuollon ammattihenkilöille käsittelyaika on neljä kuukautta. Hakuvaiheessa tulee EU- tai ETA-valtioiden ulkopuolella koulutetulla henkilöllä olla henkilöllisyyden ja kansalaisuuden todistava asiakirja, tutkintotodistus sekä alle kolme kuukautta vanha todistus siitä, että oikeutta harjoittaa ammattia ei ole rajoitettu tai poistettu. (Valvira 2022; Valvira 2023.) Hakijan tutkintotodistuksesta tulee käydä ilmi, miten hakijan ammattipätevyys vastaa suomen ammattipätevyysdirektiivin vaatimuksia. Lisäksi hakijalla tulee olla suomen-, ruotsin tai englanninkieliset käännökset vaadituista asiakirjoista, jotka virallinen tai auktorisoitu kielenkääntäjä on kääntänyt. (Helminen 2020, 48; Valvira 2022.)

Tutkimustodistuksen osalta Valvira tarkistaa tutkinnon oikeellisuuden. Virallisia ja oikeaksi todistettuja jäljennöksiä antaa Suomessa julkinen notaari ja ulkomailla Suomen edustusto. Riippuen hakijan kotimaasta ulkomaiset viranomaiset voivat antaa Apostille- tai Grand Legalisation -merkinnät. Jäljennökset tulee toimittaa lupaa hakiessa notaarin alkuperäisellä leimalla varustettuna. (Valvira 2023.) Tarvitaan myös tutkimustodistuksen liite ja oppilaitoksen yksityiskohtaisempi kuvaus kurseista ja harjoitteluista sekä niiden sisällöistä ja vahvistettu kuvaus suoritetusta opinto-ohjelmasta. Näiden lisäksi hakijalla tulee olla työtodistukset valmistuksen jälkeiseltä ajalta ammatissa toimimisesta sekä todistukset lisä- ja täydennyskoulutuksista ammattiin liittyen. (Helminen 2020, 49; Valvira 2022.)

Yleisimpiä täydennettäviä osioita EU- tai ETA-alueen ulkopuolelta tulevilla sairaanhoitajilla on eettiseen toimintaan ja lääkehoitoon liittyen, Suomen sosiaali- ja terveydenhuoltoa ohjaava lainsäädäntö, sairaanhoitajan työtä koskevat säädökset sekä sosiaali- ja terveydenhuollon suomalainen palvelujärjestelmä. Näiden lisäksi täydennettävää on myös hoitotyön auttamismenetelmien osaamisessa sekä kliinisistä harjoitteluista erityisesti kotihoito, psykiatrinen hoitotyö ja gerontologinen harjoittelu. Prosessissa voidaan myös tarkastella hakijan työkokemusta

alalta. Ammatillinen työkokemus voi tietyssä tilanteessa täyttää koulutuksien väliset erot. (Ezeonodo, Rimpioja & Matinheikki-Kokko 2018.)

Tietyissä Suomen ammattikorkeakouluissa voi opiskella avoimen ammattikorkeakoulun linjalla täydentäviä opintoja sairaanhoitajakoulutukseen, jos on valmistunut sairaanhoitajaksi EU- tai ETA-maiden ulkopuolella. Koulutuksessa tavoitellaan opiskelijan mahdollisuutta tehdä työtä sairaanhoitajana Suomessa. Opintojen sisältö suunnitellaan yksilöllisesti opiskelijan tarpeiden ja Valviran päätöksen mukaan. Opintoihin sisältyy niin teoriaopintoja kuin harjoitteluakin. Hakukriteereinä ovat sairaanhoitajan tutkinto EU- tai ETA-maiden ulkopuolelta sekä suomen kielen tietty taitotaso (vähintään A2.1). (Tuni n.d.c.)

6.3 Maahanmuuttajan opintopolku

On hyvin tärkeää, että opintopolut ja koulutustarjonta suunnitellaan yksilöllisesti ja vastaamaan erilaisiin tarpeisiin. Maahanmuuttajien ja maahanmuuttajataustaisten henkilöiden koulutuksen turvaaminen ja siihen kannustaminen on välttämätöntä. Maahanmuuttajien opinto-oikeuksien määrä on kasvussa, vaikka niitä on vieläkin suhteessa vähän. (Kosonen 2020, 3.)

Koulutettujen maahanmuuttajien eteneminen opintoihin ja työelämään on haastavaa ja hidasta. Heiltä puuttuvat usein opiskeluissa tarvittavat valmiudet, kuten kieli- tai opiskelutaidot. (Tanskanen & Piispanen 2017, 109; Kosonen 2020, 2.) Se saattaa turhauttaa maahanmuuttajaa. Maahanmuuttaja saattaa myös hakeutua koulutukseen, mikä voi olla päällekkäinen jo käytyjen opintojen kanssa. (Kosonen 2020, 2.) Opintojen päällekkäisyyttä pyritäänkin minimoimaan ja urareittejä sujuvoittamaan (Rajala & Takaeilola 2017). Hyvä suomen kielen taito ja Suomessa suoritettu tutkinto lisäävät mahdollisuutta työllistyä koulutusta vastaavaan työhön. (Larja & Luukko 2018, 35).

Suomessa on tavoitteena, että maahanmuuttajataustaisille sosiaali- ja terveydenhuollon ammattilaisille järjestettäisiin heidän osaamistarpeensa mukaista

täydennyskoulutusta eikä välttämättä automaattisesti tutkintokoulutusta (Ezeonodo ym. 2018). Korkeakouluja kannustetaan kehittämään positiivisia erityiskohtelun muotoja, kuten esimerkiksi kielipajoja tai yksilöllistä opintopolkua. Ne auttaisivat maahanmuuttajaa hakuvaiheessa, opinnoissa sekä työelämään ohjautumisessa. (Kosonen 2020, 3.)

Opetus- ja kulttuuriministeriö rahoittaa SIMHE-ohjauspalvelut (Supporting Immigrants in Higher Education in Finland), jotka käynnistyivät vuonna 2016. Niiden tavoitteena on helpottaa korkeasti koulutettujen maahanmuuttajien osaamisen tunnustamista sekä tunnistamista. Näin heidät voidaan ohjata sujuvasti sopiville koulutus- ja urapoluille. SIMHE-palveluita tarjoavat tietyt ammattikorkeakoulut ja yliopistot. (Sairanen 2020, 22.)

6.3.1 Valmennusopinnot

Ammatillisen täydennyskoulutuksen järjestäminen edellyttää tietoutta työelämän muuttuvista osaamistarpeista ja trendeistä. Tulisi myös pystyä kehittämään parhaiten vastaavia koulutusinterventioita. Koulutuksen kehittäminen voidaan nähdä tärkeänä investointina, ja se voi tuoda arvoa koulutettaville, työyhteisöille sekä koko yhteiskunnalle. Täydennyskoulutuksella voi olla vaikutuksia jopa tulevaisuuden työelämään sekä osaamiseen. (Rimpioja ym. 2020, 8.)

Valmentavia opintoja on ollut käytössä jo vuodesta 2010 ammattikorkeakouluissa (Airas ym. 2019, 76). Valmentavien opintojen tarve on kasvussa. Tarkoituksena on kehittää osallistujan suomen kielen osaamista, ammatillista osaamista ja työelämä- sekä opiskelutaitoja. Maahanmuuttaja voi edistää etenemistä urapolulla. Hän voi hakeutua opintojen jälkeen suoraan työelämään, korkeakouluun tai ammatilliseen koulutukseen. Ammatillinen kielitaito on osa yksilön ammattitaitoa sekä ammatti-identiteettiä. Valmentavissa opinnoissa lähtökohtana on kielen opetus. (Eskola-Kronqvist & Hirard 2016, 14.)

Opetus- ja kulttuuriministeriö (2019, 48) esittää, että korkeakoulujen tulisi varmistaa valmentavien opintojen sisällön olevan riittävä ja kattava sekä kieliopinnojen lisäämisen avulla mahdollistaa valmennettavalle jatko-opintoihin pääsyn. Usein

valmentaviin opintoihin kuuluu myös ammattikorkeakoulun pääsykokeisiin valmistautumista sekä jatko-opinnoista tiedottamista (Lepola 2017, 9).

Opintoihin liittyy vahvasti myös osallistujien identiteetti, kuten käsitys taidoista, itsestä ja tulevaisuudesta (Eskola-Kronqvist & Hirard 2016). Maahanmuuttajien valmentaviin opintoihin kuuluu myös AHOT eli aiemmin hankitun osaamisen tunnistamisen ja tunnustamisen prosessi. Usein prosessi alkaa osallistujan aloitteesta ottaa yhteyttä opintoneuvojaan. Opintojakson vastuunopettaja käsittelee asian ja puoltaa hyväksilukua tai pyytää täydentämään osaamista. Lopullisen hyväksynnän suorittaa organisaation vastuhenkilö. (Eskola-Kronqvist, Helander & Parkkonen 2017.)

6.3.2 Kehittämissideoita valmennusopintoihin

Koulutusta ei tulisi käydä sen takia, että sillä on yhteiskunnallista tai taloudellista merkitystä vaan sen takia, millä tavalla se vaikuttaa valmennettavan omaan elämään ja sitä kautta yhteiskuntaan (Gothóni, Karjalainen, Koistinen & Kolkka 2016, 28). Maahanmuuttajille tarkoitetun täydennyskoulutuksen onnistumiseen liittyy monia asioita. Opintojen sisällön ja toteutuksen tulisi olla tarvelähtöistä sekä keskittyä työvalmiuteen. Osallistujien tulisi saada jatkuvaa ohjausta ja tukea. Järjestävässä oppilaitoksessa olisi hyvä olla kyseisen koulutusalan mukainen opiskelumahdollisuus. Harjoittelupaikkojen ja työelämäohjauksen turvaaminen ovat tärkeitä, mutta haastavia osia. Tällöin tulee muistaa ja huomioida myös työelämäohjaajien kouluttaminen maahanmuuttajan ohjaamiseen. (Matinheikki-Kokko 2020, 57–58.)

Opintoja tulisi arvioida tehokkaasti ja resurssit, rahoitus sekä tarvittavien välineiden saatavuus tulisi turvata suunnitelluksi ajaksi. Vuorovaikutus niin oppilaitoksen, Valviran kuin työnantajankin välillä tulisi olla toimivaa. Hanketta suunniteltaessa tulisi jo miettiä, mitä hankkeen loputtua tapahtuu ja olisiko sitä mahdollista jatkaa tai saada pysyväksi. Haasteena on myös opintojen toteuttamis- ja järjestämipaikan valinta. (Matinheikki-Kokko 2020, 57–59.)

Koska usein opintoihin hakeudutaan työllistymisen takia, niin erilaisia infoja ja materiaaleja tulisi kehittää (Airas ym. 2019, 65). Maahanmuuttajat ovat usein kantaväestöön verrattuna ylikouluttautuneita, mikä liittyy osaamisen heikkoon tunnistamiseen ja tunnustamiseen (Opetus- ja kulttuuriministeriö 2019, 16). Näiden syiden vuoksi maahanmuuttajien on myös vaikea työllistyä. Tähän auttaisi työelämään verkostoitumisen tukeminen. Myös opinto-ohjauksen tulisi panostaa laajempiin uramahdollisuuksiin. Maahanmuuttajan asiantunteva ohjaus työllistymisnäkökulma huomioiden auttaisi maahanmuuttajia löytämään eri uravaihtoehtoja. (Airas ym. 2019, 65.)

6.4 Oppimisympäristö ja opiskelukulttuuri

2000-luvun alun jälkeen opetushallinnossa alettiin pohtimaan oppimisympäristön tekijöitä. On alettu keskittyä monimuotoisuuteen ja laaja-alaiseen ymmärtämiseen. Oppijoille sekä opettajille annetaan tätä nykyä mahdollisuus opetuksen sekä oppimisen uudelleenlähtöiseen jäsentämiseen. Olennaista on oppijälähtöisyys, tietotekniikan hyödyntäminen sekä oppiminen. (Mikkonen, Vähähyyppä & Kankaanranta 2012, 5–6.) Fyysinen, henkilökohtainen, sosiaalinen ja virtuaalinen oppimistila linkittyvät toisiinsa (Mikkonen ym. 2012, 5–6; Kattilakoski 2019).

Sosiaalisen, fyysisen ja kulttuurisen ympäristön tulisi vaikuttaa oppimiseen sekä hyvinvointiin. Oppimisympäristöjä tulisi kehittää ja tukea niiden psykologisia perustarpeita. Oppimisympäristö käsittää niin fyysiset koulun tilat, virtuaaliset ympäristöt, yhteisöt sekä ilmapiirin, tuen ja tunteet sekä pedagogiikan (Kattilakoski 2019). Harjoittelupaikan positiivinen pedagoginen ilmapiiri tukee oppijaa ottamaan aktiivisempaa roolia. Avoin oppimisympäristö ja onnistunut perehdytys vaikuttavat myönteisesti mentorointisuhteeseen. Harjoittelupaikan ja ohjaajan tulisi pystyä luomaan avoin sekä kulttuurisesti turvallinen ja myönteinen ilmapiiri. (Oikarainen 2022, 26.)

6.4.1 Oppimisprosessiin vaikuttavia tekijöitä

Kasvava tiedon määrä, teknologian kehitys sekä globalisaatio tuottavat paineita opetuksen ja koulun muuttamiseen. Isoimpina tarpeina ovat tasa-arvoisempi ja tehokkaampi koulutus. Suomen kansallisessa opetussuunnitelmassa kannustetaan oppijoiden aktiivisuuteen, yhdessä työskentelyyn ja ongelmanratkaisutaitojen kehittämiseen. (Kattilakoski 2019.)

Opettajan työtavoilla ja käytänteillä on merkitystä oppimisympäristöön. (Mäki-Havulinna 2018, 8). Mäki-Havulinna (2018, 8) toteaa väitöskirjassaan, että opetus voi olla laadukasta ja toimia, vaikka teknologia- tai tilaratkaisut eivät olisi ideaaliset. Kulttuuritaustalla ja erilaisilla oppimisen lähtökohdilla on vaikutusta oppimisprosessiin. Oppimisympäristön ratkaisut ja yksilöllisten tarpeiden huomiointi voivat tukea oppimisprosessia ja ne tulisi huomioida suunnittelussa. (Aksovaara & Maunonen-Eskelinen 2013; Mäki-Havulinna 2018, 18.) Oppimisilmapiiriin vaikuttaa merkittävässä määrin myös oppijan ja opettajan välinen vuorovaikutus (Kattilakoski 2019).

6.4.2 Yhteenkuuluvuus ja oppiminen

Maahanmuuttajataustaisille koululla on suuri merkitys. Se on tärkeä kotoutumisen väline ja vähentää epätasa-arvoa. Kotoutumiseen, kuulumiseen ja kielenoppimiseen vaikuttavat muiden henkilöiden asenteet ja arvot, toimintatavat sekä heidän kielelliset valintansa. Koulu ja sen henkilöstö eivät yksinään vaikuta maahanmuuttajien mahdollisuuksiin kotoutua, kuulua yhteisöön tai oppia. Ulkopuolisuuden tunne, syrjintä tai rasismi voivat vaikuttaa osallistujan sitoutumiseen. Rasismi voi olla ennakkoluuloista käytöstä tai rakenteisiin kuuluva käytäntö. Tiukoin kriteerein opintoihin valikoiminen voi ilmentää rasismia. Opettajan jokapäiväiset pedagogiset valinnat voivat vaikuttaa rasismin näkymiseen. Esimerkiksi sanamuodot ja kielet saattavat kannustaa tai torjua rasismia. (Alisaari, Kaukko & Heikkola 2022, 27, 29.)

Yhteenkuuluvuus ja osallisuus liittyvät toisiinsa. Yhteenkuuluvuus voi olla tunne tai kokemus yhteenkuulumisesta toisiin ihmisiin, yhteisöön tai paikkaan. Osallisuutta kuvaa tunne, joka syntyy yhteisössä tai henkilön kokemus kuulumisesta johonkin, kuten oppijan kuulumisesta oppimisympäristöönsä. Osallisuus näkyy yhteisön jäsenten välisenä tasavertaisuutena, arvostuksena ja luottamuksena sekä vaikuttamismahdollisuutena. (Airas ym. 2019, 31.)

7 MENETELMÄLLISET LÄHTÖKOHDAT

7.1 Kvalitatiivinen tutkimusmenetelmä

Laadullisessa tutkimuksessa aineiston hankintamenetelmä voi olla tyypillisesti yksilö- tai ryhmähaastattelu, dokumenttiaineisto tai havainnointi. Laadullisessa tutkimuksessa näitä menetelmiä voidaan myös yhdistää. (Hirsjärvi & Hurme 2022, luku 5.2.) Tässä opinnäytetyössä aineistonkeruu toteutettiin yksilöhaastatteluina teemahaastattelun menetelmin. Teemahaastattelu toimii silloin, kun ollaan kiinnostuneita haastateltavan kokemuksista sekä siitä sosiaalisesta todellisuudesta, jossa kokemukset ovat muotoutuneet (Vilkkä 2021, 27–29, 79). Yksilöhaastattelu valittiin, koska haluttiin saada tietoa haastateltavien henkilökohtaisista kokemuksista.

Kvalitatiivinen tutkimus sopii käyttöön silloin, kun tutkimuksen kiinnostuksen kohteena on kuvata ihmisten kokemuksia, eikä aiheesta tiedetä juurikaan (Kankkunen & Vehviläinen-Julkunen 2015, 66; Vilkkä 2021, 17, 118). Opinnäytetyössä kerätään osallistujien kokemuksia valmennusopinnoista ja teemahaastattelu antaa osallistujille tilaa kertoa vapaasti ajatuksiaan. Keskeistä on, että tutkimus perustuu ihmisen subjektiivisiin kokemuksiin ja näkemyksiin sekä siinä tarkastellaan ihmisten välistä merkitysmaailmaa eikä tavoitella yleistettävyyttä (Cope 2014, 89; Vilkkä 2015, 118, 150).

Opinnäytetyössä asiayhteys määrittyy osallistujan ja valmennusopintojen yhteydestä. Laadullisessa tutkimuksessa tarkoitus on löytää erilaisia näkökulmia tutkittavasta aiheesta sekä pyrkiä ymmärtämään tutkimuksen aihetta kohderyhmän näkökulmasta (Aaltio & Puusa 2020, 182–183; Puusa & Juuti 2020, luku 1). Haastatteluissa pyrittiin muodostamaan luottavainen ilmapiiri, jotta haastateltavat pystyisivät ilmaisemaan itsensä mahdollisimman rehellisesti ja luontevasti. Laadullisessa tutkimuksessa pääpaino on laadussa eikä määrässä. Tärkeämpää on miettiä millaisella tutkimusaineistolla päästään selvittämään tutkimusongelmaa. (Vilkkä 2015, 150.) Jos haastateltavien henkilöiden määrä on liian pieni, niin ei voida tehdä yleistyksiä. Jos taas liian suuri, aineistoa ei voida tulkita syvällisesti. (Hirsjärvi & Hurme 2022, luku 5.2.)

7.2 Kohderyhmä ja aineistonkeruu

Teemahaastattelututkimuksen kohderyhmää olivat 11 henkilöä, jotka osallistuivat Sujuvasti soteen-valmennusopintoihin tiedonkeruun ajankohtana helmikuussa 2023. Kohderyhmään on tehty tarkoituksenmukainen otanta (Elo ym. 2014; Kankkunen & Vehviläinen-Julkunen 2015, 110, 112; Valli 2018, 30; Tuni n.d.a.), koska kohderyhmällä on riittävä kokemus valmennusopinnoista. Haastateltavien valinnassa oli tärkeää, että heillä oli omakohtaista kokemusta tutkittavasta aiheesta (Luomanen & Nikander 2017, luku 13). Osallistuminen oli vapaaehtoista. Oli myös oleellista, että osallistuja osaa ja haluaa kertoa tutkitusta aiheesta (Kylmä & Juvakka 2007, 58).

Ihmisen omakohtainen kokemus on ainutkertainen, jolloin saturaation määrittäminen on hankalaa (Kananen 2014, 95; Vilkkä 2015, 152; Hirsjärvi & Hurme 2022, luku 5.2.). Kylläntyminen kertoo myös toistosta ja varmistaa aineiston kattavuuden (Elo ym. 2014). Saturaation näkökulmasta haastateltavia olisi voinut olla enemmänkin. Jokaisessa haastattelussa tuli yksityiskohtaista tietoa ja erilaisia näkökulmia. Saturaatiota aineistossa ei tapahtunut.

7.2.1 Kohderyhmän valitseminen

Kohderyhmää lähestyttiin kirjeellä, joka oli lyhyt, asiallinen sekä sisälsi haastattelun teemat ja haastattelijoiden yhteystiedot. Saatekirjeestä (LIITE2) kävi ilmi tarvittavat tiedot, jotta lukija pystyi ymmärtämään, minkälainen opinnäytetyö oli tekeillä. Saatekirje lähetettiin kaikille valmennusopintoihin osallistujille sähköpostitse. Teemojen lähettäminen etukäteen päätettiin, koska haastateltavien äidinkieli ei ole suomi. Teemoihin tutustuminen ennen haastattelua saattaa helpottaa haastatteluun osallistumista (Tuomi & Sarajärvi 2018, 86; Valli 2018, 35, 38).

Saatekirjeellä on hyvin tärkeä rooli. Haastateltava saattaa päättää saatekirjeen perusteella osallistuuko hän vai ei. Saatekirje vakuuttaa kohderyhmän tutkimuksesta ja motivoi heitä osallistumaan (Vilkkä 2015, 189–190.) Saatekirjeessä kerrottiin, että haastattelijat tulevat tapaamaan kohderyhmää ilmoitettuna ajankoh-

tana heidän oppitunnillaan. Henkilökohtainen tapaaminen helpottaa itse haastattelutilannetta, koska henkilöt ovat tavanneet toisensa kertaalleen (Hirsjärvi & Hurme 2022, luku 6.2.1.). Haastateltavia käytiin tapaamassa oppitunnilla. Heille kerrottiin opinnäytetyön aiheesta sekä miksi haastattelut tehdään. Heille perusteltiin, miksi juuri he olivat tärkeitä valmennusopintojen kehittämisen kannalta. Jo tällöin he pystyivät varaamaan haastatteluajoja. Haastateltavan tulee voida antaa suostumus tai kieltäytyä tutkimuksesta saatuaan riittävästi asianmukaista tietoa siitä (Hirsjärvi & Hurme 2022, luku 2.3), ja näin toimittiin.

Muistutussähköposteja lähetettiin kaksi kertaa saatekirjeen ja oppitunnilla vierailun jälkeen. Haastateltavat ilmoittautuivat oppitunnilla. Muistutussähköposteilla ei saatu lisää haastateltavia. Muutama henkilö perui haastattelun. Yhteensä haastateltavia oli viisi.

7.2.2 Aineistonkeruu

Haastattelujen järjestämisessä kului aikaa haastateltavien yhteydenottoihin, haastattelujen valmisteluun, kuten aikataulujen sopimiseen, haastattelupaikan järjestämiseen sekä esihaastatteluiden tekoon. Haastattelujen aikataulu suunniteltiin niin, että haastateltavilla oli mahdollisuus osallistua haastatteluun koulupäivänä. Heillä oli tällöin matalampi kynnys tulla haastatteluun ja heitä saataisiin paikalle mahdollisimman monta. Haastattelut toteutettiin helmikuussa 2023.

Haastattelut pidettiin TAMK:n tiloissa neuvotteluhuoneessa ja tilat varattiin etukäteen. Haastattelupaikan valinnassa oli tärkeää rauhallisuus sekä sijainti (Valli 2018, 33). Haastattelutilalla oli merkitystä ja siihen oli hyvä päästä tutustumaan ennen varsinaisia haastatteluja. Sen tuli olla rauhallinen ja tuttu (Kylmä & Juvakka 2007, 91; Viikka 2015, 133). Kolme haastattelua pidettiin läsnä ja kaksi haastattelua etänä Teamsin kautta. Haastattelun kesto oli noin 45–60 minuuttia. Laadullisessa tutkimuksessa kerättiin aineisto, josta voi tehdä uskottavia päätelmiä. (Aaltio & Puusa 2020, 181; Puusa 2020, luku 6). Näitä uskottavia päätelmiä kuultiin vain puheen muodossa, minkä takia nauhoittaminen oli tärkeää. Haastattelun nauhoittaminen tuotiin ilmi jo saatekirjeessä. Nauhoittamisesta kerrottiin myös

haastattelun alussa. Haastatteluiden nauhoitus tapahtui koululta lainaan saadulla nauhurilla, älypuhelimella ja Teamsin tallennusohjelmalla.

Haastatteluun valmistauduttiin huolella. Molemmat haastattelijat tekivät esihaastattelun. Esihaastattelussa testattiin tallennuksen toimimista. Haastattelun kestosta saatiin arvioitua aika ja epäselvät apukysymykset löydettiin. Niitä muokattiin ja luontevuutta testattiin. Esihaastattelut koettiin välttämättömiksi aihepiirien ja niiden järjestyksen sekä koko haastattelurungon toimivuuden hahmottamisessa (Elo ym. 2014; Hirsjärvi & Hurme 2022, luku 5.7). Esihaastattelu vähensi haastattelutilanteeseen latautunutta jännitystä.

Alkukeskustelu ennen varsinaista haastattelua oli tärkeää, koska silloin voitiin luoda luottamusta, turvallista tunnelmaa ja tehdä tilanteesta mahdollisimman avoin sekä ilmapiiristä motivoiva. Haastattelun alussa puhuttiin yleisiä asioita, jotta haastattelutilanne saatiin mahdollisimman avoimeksi. Haastattelijat kertoivat lyhyesti, miksi haastattelu tehdään. Samassa varmistettiin haastateltavan suostumus haastatteluun. Haastateltavalle näytettiin suostumuslomake (LIITE3) tietokoneen näytöltä. Hän luki lomakkeen ja antoi suullisen suostumuksensa, mikä tallentui nauhalle. Haastateltavan suostumuksen saaminen toteutettiin samalla tavalla niin lähi- kuin etähaastatteluissakin. Tallennuksen käyttöönotto myös varmistettiin.

Molemmat opinnäytetyön tekijät osallistuivat kaikkiin haastatteluihin. Haastattelun roolitus oli mietitty etukäteen. Ennen haastattelua päätettiin, kumpi oli haastattelijan roolissa ja kumpi apuhenkilön roolissa. Apuhenkilö piti huolta aikataulusta, nauhoituksista, suostumuslomakkeesta ja teemoista. Apuhenkilö myös auttoi epäselvissä tilanteissa, kuten hankalien sanojen selittämisessä tai lisäkysymysten esittämisessä. Kyselijän roolissa ollut ohjasi keskustelua ja vei haastattelua eteenpäin.

Etänä toteutuneissa haastatteluissa joutui tinkimään etenkin haastateltavien elekielestä sekä muista kasvokkain tehtävän haastattelun positiivisista puolista (Valli 2018, 35). Haastattelun ajaksi Teamsin kamerat piti sulkea, että tiedostosta ei tule liian suuri. Jos haastattelussa puuttuu näköyhteys, se voi vaikuttaa vuorovai-

kutukseen sekä nonverbaaliseen viestintään negatiivisesti. Tällöin puheen sisällön merkitykseen on kiinnitettävä erityistä huomiota. (Palonen & Kylmä 2022, 291.)

Laadullisen tutkimuksen aineiston keruu ei ole vain tiedon etsimistä vaan vuorovaikutusta tutkimuksessa mukana olevien ihmisten kanssa (Puusa & Juuti 2020). Kohderyhmän, kulttuurin ja toimintaympäristön tuntemus auttaa haastattelijaa ymmärtämään haastateltavan vastauksia (Kylmä & Juvakka 2007, 79; Vilkkä 2015, 130). Haastattelussa tutkijan tulee pystyä aidosti myös kuuntelemaan (Puusa 2020, luku 6).

Haastattelussa on myös haittoja, joita tulee pohtia ennen haastattelumenetelmän valitsemista. Haastattelijalla tulisi olla kokemusta ja taitoa, jotta aineiston keruuta voidaan säädellä haastateltavaa mukaillen. Haastattelussa voi olla virhelähteitä, kuten haastateltavan tarve antaa haluttuja vastauksia aiheesta. (Hirsjärvi & Hurme 2022, luku 3.1.) Haastateltavien halu ja tapa kertoa sekä heidän vastauksensa vaihtelivat paljon keskenään ja siitä syystä valittujen teemojen järjestys, laajuus, sanamuodot ja kysymisen tapa yksilöitiin jokaiseen haastatteluun.

Haastattelun jälkeen olisi hyvä kuunnella nauhalta haastattelu. Tällöin on helppompaa oppia haastattelutilanteesta ja tarvittaessa muuttaa käytöstään tai sanojaan seuraavaan haastatteluun. Opinnäytetyöprosessissa pidettiin päiväkirjaa, johon pystyi kirjoittamaan tuntemuksia ennen ja jälkeen haastatteluiden. Päiväkirjasta on apua heti haastattelun jälkeen omien tuntemusten selvittämiseen kuin myös jälkeen päin haastattelun analyysissä (Hyvärinen 2017, luku 1).

7.3 Kysymysten asettelu haastattelussa

Haastattelussa oli neljä pääteemaa: valmennusopinnot, kielitaito, oppimisympäristö ja opiskelukulttuuri sekä kehittäminen. Opinnäytetyön teemahaastattelukysymykset ovat liitteissä (LIITE 4). Haastattelun kysymykset muodostuivat teemojen ympärille. Lisäksi haastatteluun suunniteltiin lisä- ja apukysymyksiä. Määriteltyjen teemojen pohjalta haastattelussa oli apukysymyksiä, joita käytettiin haas-

tatteluun tukemaan. Haastattelussa tulee muistaa antaa haastateltavalle tilaa vastata (Hyvärinen 2017, luku 1). Kaikki haastattelukysymykset pyrittiin rakentamaan niin, etteivät ne olleet sulkevia, jolloin vastaukset olisivat voineet jäädä lyhyiksi. Ohjaavalta opettajalta tuli haastattelun sisällön suhteen joitakin toiveita, jotka vaikuttivat haastattelurungon lopulliseen muotoon.

Tutkimuskysymyksistä nostettiin keskeisimmät teemat, joita haastatteluissa oli tarkoitus käsitellä vastauksien saamiseksi. Teemoissa voi olla aiheeseen johdettavia tarkentavia kysymyksiä. Tutkittavaa kannustetaan puhumaan aiheesta vapaasti. (Valli 2018, 30; Puusa 2020, luku 6; Palonen & Kylmä 2022, 288.) Vastaukset syntyvät vuorovaikutuksessa ja tärkeintä on haastateltavien tulkinnat ja merkitykset (Hirsjärvi & Hurme 2022, luku 4.2.3).

Haastattelun kieli tulee pohtia haastateltavien ja haastattelijoiden mukaan, vaikka kaikki puhuisivat samaa kieltä. Ilmaukset tai yksittäiset sanat voidaan ymmärtää eri tavalla. (Hirsjärvi & Hurme 2022, luku 4.3.5.) Ennen haastattelua ei voi tietää miten haastattelijan ja haastateltavan henkilökemiat toimivat yhteen (Valli 2018, 38). Kohderyhmän tuntemus auttaa kysymysten muodostamisessa ja sanojen valinnassa. Tutkimusongelma määrää, millaista taustatietoa olisi hyödyllistä kysyä. Taustatiedot hahmottavat ymmärtämään haastateltavaa ja hänen valmiuksiansa kertoa aiheesta. (Vilkka 2015, 127, 131.) Tässä haastattelututkimuksessa selvitettiin tutkimuksen kannalta olennaisia haastateltavien taustatietoja, huomioiden haastateltavien anonyymius. Haastatteluissa taustatiedoista kysyttiin haastateltavien ammattiin ja työkokemukseen liittyviä asioita ennen Suomeen muuttamista ja sen jälkeen (LIITE 3).

Haastattelut käytiin suomen kielellä. Useissa haastatteluissa haastateltava käytti myös englannin kieltä vastauksissaan. Ymmärtämisen kannalta tämä ei ollut ongelma haastatteliijoille ja puheesta pyrittiin karsimaan puhekieli, murre sanat sekä suomen kielessä harvemmin käytetyt sanat. Jos syntyy tulkintaongelmia, ne saatavat seurata myös tulkintavirheinä tutkimustekstissä. Haastattelussa tulisi tarkastaa, miten haastateltava ymmärtää sanan merkityksen. (Vilkka 2015, 127, 131.) Haastattelijat olivat varautuneet täsmennyksiin ja väärinkäsityksiin. Jotkut sanat vaativat tarkempaa selittämistä tai kertomista englannin kielellä. Haastat-

telussa pohdittiin, mitä kielellisiä ominaispiirteitä voidaan menettää, jos englanninkielisiä sitaatteja käännetään suomeksi. Sanoihin liittyy tulkintaongelmien riski.

Kysymykset rakennettiin selkokielellisiksi, jotta haastateltavat ymmärsivät kysymykset. Kysymysten sanat mietittiin ja valittiin tarkkaan. Kysymykset eivät saa olla liian pitkiä tai kieliopillisesti vaikeita vaan haastateltavien kielitason mukaisia (Kananen 2014, 73–74, 80). Jos vastaaja käyttää metaforia, tulee haastattelijan selvittää niiden tarkoitus. Haastattelun kysymyksenasettelua pohditaan etukäteen, koska sillä on vaikutusta tuotetun aineiston sisältöön (Aaltio & Puusa 2020, 182–184.)

Kysymyksistä tulisi pystyä poistamaan haastattelijan ennakkokäsitys aiheesta. Tällöin vastaaja voi vastata haastateltavan toivomalla tavalla eikä omien kokemusten perusteella. (Vilka 2015, 127.) Haastattelussa saa vaihtaa kysymysten muotoa, mutta niiden merkityksen tulee säilyä. Synonyymeillä saattaa saada kysymysten sisällön ymmärrettävämmäksi tai kiinnostavammaksi, jolloin haastateltava voi vastata kysymykseen laajemmin. (Vilka 2021, 112–113.) Opinnäytetyössä kysymykset laadittiin suomen kielen yleissanastoa käyttäen sekä yksinkertaisiksi haastateltavia ajatellen. Teemat pyrittiin järjestämään niin, että alussa oli helpoimpia teemoja. Haastattelurunko auttaa haastattelijaa varmistamaan, että tutkimusongelman ja kysymysten kannalta saadaan merkityksellistä tietoa. (Puusa 2020, luku 6).

Kielelliset ilmaisut ja niiden sosiaaliset merkitykset ovat tiedon lähteenä. Kielessä on merkityksiä ihmisen sosiaalisesta ja kulttuurisesta toiminnasta tietyssä tilanteessa, paikassa ja ajassa. (Vilka 2021, 19.) Reaktiivisuus saattaa tulla kyseen, jos haastattelija ohjaa haastateltavaa liikaa tai asettaa kysymyksen jollain tietyllä tavalla. Tulkintavirheitä saattaa tulla, jos haastateltava ei ymmärrä kysymystä sen asettelun tai siinä käytetyn kielen takia. Väärin- tai ylitulkintaa saattaa tulla, jos haastattelija ei ymmärrä haastateltavan vastauksia niin kuin hän ne tarkoitti. Haastateltavalla saattaa olla taipumus antaa vastauksia, joiden hän uskoo noudattavan hyväksytyjen vastausten linjausta (Puusa 2020, luku 6.) Haastattelun ilmapiirillä ja epäselvien vastausten selventämisellä haluttiin varmistaa haastateltavien vastausten tarkoituksenmukainen ymmärtäminen.

7.4 Aineiston analysointi

Kun tutkimuksessa on kerätty aineisto, se pitää sisällään tutkimusongelmien vastauksen. Se ei kuitenkaan tule ilmi heti vaan vaatii työtä. Haastatteluiden aineisto tulee purkaa tekstimuotoon eli litteroida. Tässä menee usein aikaa, koska tutkija joutuu jo miettimään, että mihin keskittyy tarkemmin ja mitä jättää pois sekä aineisto tulee kirjoittaa sanatarkasti auki. (Kananen 2017b, 131–132, 134.)

Karsimistyötä alettiin tehdä jo varhaisessa vaiheessa litterointia. Litterointiohjelman (Wordin litterointityökalu) tekstit täytyi kirjoittaa pitkälti uusiksi, koska osa haastateltavista puhui sekaisin suomen sekä englannin kielellä. Haastateltavien äidinkieli ei ollut suomen kieli, joten haastateltavat puhuivat suomen kieltä murtaen. Tämä vaikutti litterointiin. Litteroinnin jälkeen aineiston analysointi alkoi lainausten etsimisellä ja keräämisellä. Molemmat opinnäytetyön tekijät etsivät erikseen teemahaastatteluun pohjautuen kaikki vastaukset, jotka vastasivat tutkimuskysymyksiin. Vastaukset jaettiin tutkimuskysymysten mukaan omiin analysointitaulukoihin. Molemmat opinnäytetyön tekijät tarkastivat toisensa taulukkoon poimimat lainaukset ja niistä myös tarvittaessa keskusteltiin vielä erikseen, että vastaavatko lainaukset tutkimuskysymyksiin. Tiedonhakua tehtiin ja täydennettiin koko opinnäytetyöprosessin ajan.

Aineiston keruun jälkeen laadullinen aineisto analysoidaan selvittämällä aineistoa lukiessa mitä teemoja, luokkia tai kategorioita aineistosta muodostui. Samalla aineiston tutkija kerää lisätietoa aiheesta teoria- ja tutkimuslähteistä. Aineiston analysoinnin laatuun vaikuttaa kyky tulkita koottua aineistoa ja ilmiötä kokonaisuudessa. Aineiston analysointi auttaa lukijoita näkemään tutkimuksen aiheen kontekstin sekä tutkimusprosessin kokonaisemmin. Näin lukijalla on mahdollisuus tutkia myös tutkimuksen tulosten luotettavuutta. (Aaltio & Puusa 2020 182, 184.)

Lainaukset kerättiin haastatteluiden aineistosta ja sen jälkeen opinnäytetyön tekijät pohtivat lainauksiin pelkistykset yhdessä. Pelkistysten teko vei paljon aikaa, koska haluttiin olla varmoja, että haastateltavien ajatukset ja tarkoitukset ymmärrettiin oikein. Pelkistysvaiheen jälkeen vielä pohdittiin uudelleen, mihin tutkimuskysymykseen pelkistys vastaa. Tämän perusteella pelkistykset jaettiin 1., 2. tai 3.

taulukkoon tutkimuskysymysten mukaan. Esimerkki lainauksien pelkistyksistä taulukossa 2.

TAULUKKO 2. Esimerkki alkuperäisten ilmausten pelkistämisestä.

Lainaus	Pelkistys
Opettaja minulle samalla klinisen hoitotyön perusta on opettajan oma antaa paljon tietoa, sama kun suomalaisille opiskelijoille joo, mutta se on tosi hyvä ja paljon on tietoa meillä, mutta ei ole vähän. Mun kaikista on tulee riittävästi tietoa tällä hetkellä.	Kliinisen hoitotyön perustan opintojaksolla opettaja antaa paljon tietoa, samaa tietoa kuin suomalaisille opiskelijoille.
Joo, mutta mutta kaikki muu se on tosi kivaa ja sitten myös teoriaa se on tosi ööö hyödyllinen.	Osallistujan mukaan teoria on tosi hyödyllistä.

Pelkistysvaiheen jälkeen aineistosta tulee etsiä tutkimusongelmien kannalta oleelliset tekstikokonaisuudet ja ne koodataan. Tämän niin kutsutun koodausvaiheen jälkeen alkaa luokitteluvaihe, jossa koodit jaetaan omiin ryhmiin. (Kananen 2017b, 131–132, 134.) Pelkistykset käytiin läpi ja koodattiin aiheen mukaan. Seuraavaksi koodatuista pelkistyksistä muodostettiin alaluokkia ja niistä edelleen yläluokkia. Kaikissa kolmessa analyysitaulukossa päädyttiin ylä- tai pääluokkatasolle asti (TAULUKKO 3). Liitteissä (LIITE 5) esimerkki lainauksista, pelkistyksistä ja alaluokkien muodostumisesta.

TAULUKKO 3. Esimerkki ala-, ylä- ja pääluokkien muodostamisesta.

Alaluokka	Yläluokka	Pääluokka
Harjoittelupaikassa on ohjattu hyvin	Ohjaus ja vastaanotto harjoittelupaikassa koettiin hyväksi	Pääosin tyytyväisiä sisältöön ja oppimiseen
Harjoittelupaikassa on ollut hyvä vastaanotto ja ohjaus		
Harjoittelupaikka tuli tutuksi		

Koko koodaus- ja luokitteluvaiheen ajan aineistoa verrattiin tutkimuskysymyksiin, jotta voidaan olla varmoja aineiston vastaavan kysymyksiin. Kun saatuihin taulukoihin ja luokitteluun oltiin tyytyväisiä, aloitettiin tulosten kirjoittaminen. Tällöin ala- ja yläluokkien määrän huomattiin olevan liian laaja, joten palattiin koodausvaiheeseen ja aloitettiin ala- ja yläluokkien muodostaminen uudestaan. Erityisesti alaluokkien määrää saatiin vähennettyä, jolloin luokittelusta ja tulosten tulkinasta tuli selkeämpi. Analysointivaiheessa huomioitiin koko ajan haastateltavien

kertomat kokemukset haastatteluissa. Niitä ei lähdetty muokkaamaan, poistamaan tai tekemään niistä johtopäätöksiä.

Tuloksia lähdettiin kirjoittamaan tutkimuskysymys kerrallaan niin, että tutkimuskysymyksen pääluokat käytiin yksitellen läpi. Pääluokat avattiin mahdollisimman tarkasti tuloksiin ja jokaisesta pääluokasta tehtiin taulukko, jossa on ala-, ylä- ja pääluokat näkyvillä. Näin tulokset realisoituvat lukijalle ja ovat helposti nähtävillä. Myös autenttisia lainauksia tuotiin tekstiin kertomaan esimerkein saaduista tuloksista.

8 TULOKSET

8.1 Haastateltavien taustatiedot

Taustatietoina kartoitettiin osallistujien aiempaa koulutusta, ammattia ja työkokemusta ennen Suomeen muuttamista ja sen jälkeen. Lisäksi taustatiedoissa selvitettiin, mitä kautta osallistujat olivat päätyneet suorittamaan valmennusopinnot ja miksi.

Haastateltavat ovat kotoisin EU/ETA-valtioiden ulkopuolelta. He ovat asuneet Suomessa 2–7 vuotta. Heidän koulutustaustansa on terveydenhuollon, luonnontieteiden, ravitsemus- ja elintarvikealan sekä hallintotieteiden ja käänkösviestinnän korkeakoulututkintoja kotimaastaan. Haastateltavilla on työkokemusta omalta alalta kotimaasta sekä kahdella haastateltavalla on työkokemusta omalta alaltaan myös muista maista, joissa ovat asuneet ennen Suomeen muuttamista. Kahdella haastateltavalla on työkokemusta Suomessa määräaikaissa työsuhhteissa. Työ ei kuitenkaan vastannut haastateltavien koulutusta.

Haastateltavat ovat oppineet suomen kieltä Tampereen Aikuiskoulutuskeskuksessa (TAKK), Spring Housen tai Työ- ja elinkeinopalveluiden (TE-palvelut) järjestämissä koulutuksissa sekä Ammatilliseen koulutukseen valmentavassa koulutuksessa (VALMA) ennen valmennusopintoja. Spring Housen asiakkaina ovat muun muassa työttömät työnhakijat sekä maahanmuuttajat ja heitä tuetaan pääsemään osaksi työelämää. (StaffPoint n.d.). Suomen kielen koulutukset ovat kestäneet 3–9 kuukautta ja osa haastateltavista on suorittanut useampia suomen kielen koulutuksia.

Haastateltavat ovat hakeutuneet Sujuvasti soteen-valmennusopintoihin, koska haluavat parantaa suomen kielen osaamistaan. Kahdella haastateltavalla valmennukseen hakeutumiseen vaikutti halu päästä opiskelemaan sosiaali- ja terveysalan opintoja jatkossa. Myös sosiaali- ja terveysalan termien oppiminen suomen kielellä vaikutti kahden haastateltavan päätökseen hakeutua valmennuk-

seen. Yhdellä haastateltavalla valmennukseen vaikutti suomen kielen taidon parantaminen, jotta voisi osallistua YKI-testiin ja saada omaa Valvira-prosessiaan eteenpäin.

Haastatteluun osallistuvat kuulivat Sujuvasti soteen- valmennuksesta eri kautta. Yksi haastateltava oli huomannut ilmoituksen valmennuksesta TAMK:in internet-sivuilla. Kaksi haastateltavaa kuuli valmennuksesta TAKK:issa. Yksi haastateltavista opiskeli suomen kielen verkko-opintoja, ja hänen opettajansa suositteli valmennusopintoja henkilölle. Yksi haastateltavista sai tiedon valmennuksesta SIMHE:n kautta.

8.2 Kokemuksia valmennusopintojen sisällöstä

Haastatteluaineisto vastasi laajimmin ensimmäiseen tutkimuskysymykseen. Pääluokkia muodostui neljä: Pääosin tyytyväisiä sisältöön ja oppimiseen (1), Rakenne ja laajuus etukäteen epäselviä (2), Yhtenevyys tutkinto-opintoihin koettu hyväksi (3) sekä Motivaatio ja tieto jatko-opintomahdollisuuksista vahvistui (4).

8.2.1 Sisältö ja oppiminen

Sujuvasti soteen-valmennus koettiin sisällöltään uudeksi ja etenkin lukukauden alussa haastavaksi. Haastavimpina opintoina alussa olivat teoriaopinnot. Osallistujat kokivat, että teoriaopinnot olivat erilaisia kuin heidän aiempi koulutuksensa tai aiemmissa opinnoissa käydyt teoriaopinnot.

”Lukukauden me öö ensi ensikuussa on meillä oli vähän haastava opiskelemaan teoria, mutta sitten se nyt parantunut.”

Teoriaopinnot miellettiin hyväksi ja sisällöltään tärkeiksi. Valmennuksen alun jälkeen osallistujat toivat esiin, että opinnot olivat helpottuneet. Yksi osallistuja kertoi, että oppiminen oli helpompaa, koska hän tiesi aiheesta jo vähän ennen valmennusta (TAULUKKO 4).

TAULUKKO 4. Pääosin tyytyväisiä sisältöön ja oppimiseen-päälouokasta esimerkki.

Alaluokka	Yläluokka	Päälouokka
Valmennuksen aihe oli osallistujille uusi ja haastava	Sisällöltään uusi ja haastava	Pääosin tyytyväisiä sisältöön ja oppimiseen
Opiskelu koettiin aluksi vaikeana		
Osallistujat oppineet sote-alan tietoja ja taitoja valmennuksessa.	Opittiin tärkeitä sote-alan tietoja ja taitoja	
Tyytyväisyys Sujuvasti soteen-valmennukseen.		
Opinnot koettiin hyviksi ja tärkeiksi		
Osallistujat oppivat Suomen työkuulttuurista.		

Osallistujat kokivat, että oppivat tärkeitä sosiaali- ja terveysalan taitoja ja tietoja sekä Suomen työkuulttuuria. Eräs osallistuja toi esille, että tiesi opinnoissa käytettyjä termejä englanniksi ja oppi valmennuksessa termejä myös suomeksi. Erityisesti lääkehoito ja hoitotyön dokumentointi koettiin haastaviksi, vaikka ne miellettiin mielenkiintoisiksi. Haastatteluista kävi ilmi, että opinnoista saatiin riittävästi tietoa. Osallistujat kertoivat, että heillä kaikilla on hyvä kokemus sote-alalta, jopa omia odotuksia parempi. Yleisesti valmennukseen oltiin tyytyväisiä ja opinnot koettiin hyviksi ja tärkeiksi. Valmennuksen yleisarvosanaksi annettiin 8 tai 9.

”Joo, mä suosittelen kaikille, joku haluaa työskennellä tai opiskella terveysalalla, joo se on tosi tosi kiva hanke.”

Osallistujien kesken kokemukset läsnäolotuntien tarpeellisuudesta vaihtelivat. Toiset osallistujat kokivat, että läsnäolotunteja oli liikaakin ja opintoja olisi voinut suorittaa enemmänkin etänä. Yksi osallistuja toi esille, että verkkotehtävien tekeminen koulussa turhautti, koska niitä olisi voinut tehdä myös kotona.

Osallistujien kokemus valmennuksen pituudesta oli myös vaihteleva. Toiset kokivat, että valmennus olisi voinut olla lyhyempi ja toisten mielestä pidempi. Osallistuja toi esille, että olisi halunnut suorittaa valmennuksessa vielä lisää opintopisteitä. Kokemus saadusta tuesta ja sen määrästä vaihteli osallistujien kesken,

sillä toiset kokivat tarvitsevänsä enemmän tukea itsenäiseen opiskeluun. He myös toivoivat enemmän kertausta ja toistoa.

”Tämä myös verkkotehtävät.. Meidän täytyy öö täytyy tehdä TAMK:ssa koulussa. Minusta tuntuisi ei tarvi, koska se.. se.. koska kaikki opiskelijat tietävät, mitä piti tehdä.”

Valmennusopintoihin liittyneet kaksi harjoittelua tukivat osallistujien hoitotyön tietojen ja taitojen oppimista. Erityisesti perushoidon, dokumentoinnin, raportoinnin ja lääkehoidon tiedot ja taidot kasvoivat harjoitteluissa. Niin suullisen kuin kirjallisen suomen kielen taidon koettiin kehittyneen harjoittelussa. Harjoitteluissa koe- tuista ja opituista asioista osa oli jo osallistujalle tuttuja. Yleisesti ohjaus ja vastaanotto harjoitteluissa koettiin hyväksi. Positiivisena asiana tuotiin esille molempien harjoitteluiden suorittaminen samassa paikassa. Ohjaajat ja muu henkilökunta neuvoivat ja kertoivat mitä asukkaiden kanssa voi puhua ja tehdä. Osallistujia ohjattiin perushoidon suorittamisessa, toimenpiteissä sekä lääkehoidossa.

”Tällä hetkellä minä osaan enemmän kirjoittaa suomen kielellä fraaseja esimerkiksi lähihoitajan töissä harjoittelupaikassa, koska minä tällä hetkellä teen kaikki työtehtävät mitä teet muista lähihoitajaa harjoittelupaikassa ja hyvä paikka on harjoittelupaikka ja opettamaan meille paljon.”

Kuitenkin osa osallistujista toi esiin pettymyksen ja tyytymättömyyden harjoittelupaikkaan ja sen henkilökuntaan. Yksi osallistuja toi ilmi, että ei ollut uskaltanut sanoa harjoittelupaikassa, jos oli eri mieltä asioista. Osa toivoi, että osallistujat voisivat enemmän osallistua harjoittelupaikkojen valintaan. Haastateltava oli pettynyt, koska valmennuksessa esitettyjä toiveita harjoittelupaikan suhteen ei voitu toteuttaa.

8.2.2 Rakenne ja laajuus

Osallistujat kokivat, että eivät olleet saaneet riittävästi tietoa valmennuksen sisällöstä ennen sen alkamista tai sen aikana (TAULUKKO 5). Haastatteluissa kävi ilmi, että sisältöä ei ollut täysin ymmärretty ja se koettiin epäselväksi. Osallistuja

koki, että valmennuksen järjestelyt olivat vähän sekaisin. Osallistuja toi esiin, että valmennuksen rakenne muuttui vielä valmennuksen aikana muun muassa opintopisteiden määrässä ja valmennuksen kestossa. Osallistujien mielestä opettajilta sai puutteellista informaatiota jatko-opintomahdollisuuksia ajatellen. Yksi osallistuja ei suosittelisi valmennusta muille.

”Joo se on for.. for us, like who wants to get to ammattikorkeakoulu, se on OK. Se on tosi hyvä vaihtoehto, mutta tällä hetkellä on vähän sekaisin.”

TAULUKKO 5. Rakenne ja laajuus etukäteen epäselviä.

Alaluokka	Yläluokka	Pääluokka
Valmennuksen suunnitteluun/järjestelyyn liittyvä asia	Valmennuksen sisältöä ei etukäteen täysin ymmärretty	Rakenne ja laajuus etukäteen epäselviä
Valmennuksen sisältöä ei ymmärretty		
Sosionomiopinnoista ei saanut riittävästi tietoa		
Opintojen rakenteen ymmärtäminen oli vaikea	Opintojen laajuudesta ja rakenteesta annettiin vaihtelevaa tietoa	
Valmennuksesta annettu tieto oli vaihtelevaa		
Valmennuksen laajuudesta annettu tieto koettiin vaihtelevana		

” Ehkä they need to.. give more specific to whoever wants to.. go to Sujuvasti soteen-valmennukseen. Että, ehkä ei kaikki ymmärtää, mitä on their vision, suunnitelma.”

Valmennusta keuhuttiin hyväksi vaihtoehdoksi, jos haluaa hakea ammattikorkeakouluun. Se tulisi kuitenkin järjestää paremmin. Osallistuja toi esille, että ehkä kahden ryhmän jälkeen valmennusta on kehitetty ja se on selkeytynyt.

” Joo. I think this is good for because this is a first program at that we are the first group. So I think, of course it's ensimmäinen so there must be missing or... Must be... kehitty.”

8.2.3 Yhtenevyys tutkinto-opintoihin

Osallistujat olivat tyytyväisiä siihen, että valmennusopinnot olivat yhtenevät sairaanhoitajakoulutuksen kanssa. Haastatteluissa tuotiin positiivisena esille se, että osallistujille opetettiin samoja asioita kuin sairaanhoitajatutkinrossa (TAULUKKO 6).

”Opettaja minulle samalla klinisen hoitotyön perusta on opettajan oma antaa paljon tietoa, sama kun suomalaisille opiskelijoille joo, mutta se on tosi hyvä ja paljon on tietoa meillä, mutta ei ole vähän.”

TAULUKKO 6. Yhtenevyys tutkinto-opintoihin koettu hyväksi.

Alaluokka	Yläluokka	Päälukka
Yhtenevyys sairaanhoitajakoulutuksen opintoihin koettiin hyväksi	Tyytyväisyys valmennusopintojen ja sairaanhoitajakoulutuksen opintojen yhtenevyydellä	Yhtenevyys tutkinto-opintoihin koettu hyväksi
Opintoja verrattiin tutkinto-opiskelijoiden opintoihin		
Valmennusopintoja toivotaan muihinkin tutkintoihin kuin sairaanhoitajakoulutukseen	Valmennusopintoja toivottiin muihin tutkintoihin	

Haastatteluissa kävi ilmi, että samantyyppisiä valmennusopintoja toivottiin myös muihin tutkintoihin. Osallistuja tuo ilmi, että oli ymmärtänyt väärin valmennuksen sisällön. Hän ei ollut ymmärtänyt, että opinnot liittyvät niin vahvasti sairaanhoitajakoulutukseen. Valmennukseen toivottiin koko sosiaali- ja terveysalaan liittyviä opintoja sekä opintoja, joita voisi hyväksi lukea, jos hakeutuu ammattikorkeakouluun valmennuksen jälkeen.

”Vain keskitty sairaanhoitajakoulutus. Mä haluan tämä koulutus öö ei öö muita opintoja mutta koko sotealaan liittyvä opinnoita. ”

8.2.4 Motivaatio ja tieto jatko-opintomahdollisuuksista

Sujuvasti soteen- valmennus lisäsi osallistujien motivaatiota ja halua hakeutua ammattikorkeakouluopintoihin valmennuksen jälkeen. Osallistuja koki, että valmennuksesta on hyötyä, jos haluaa hakeutua sairaanhoitajakoulutukseen valmennuksen jälkeen. HOPS-tunnit koettiin hyödyllisiksi juuri jatko-opintojen suunnittelun kannalta jatko-opintomahdollisuuksista sekä valintakokeista kertomalla. Saadut tiedot olivat hyödyllisiä ammattikorkeakouluun ja erityisesti sairaanhoitajakoulutukseen hakeville (TAULUKKO 7). Valmennus kasvatti yhden osallistujan halua hakeutua juuri TAMK:iin opiskelemaan. Osallistujat kokivat saaneensa tietoa erityisesti TAMK:in koulutusohjelmista ja niiden sisällöistä.

”Joo harjoittelun jälkeen haluan itseasiassa hakea opiskeluun ammattikorkeakouluun.”

”Joo, joo hän öö kertoo meille paljon valintakokeessa, ja mitä me voimme hakea esimerkiksi keväällä ja miten menee valintakoe... ammattikorkeakoulussa... Minusta mielestä myös todella tärkeää tietoa.”

TAULUKKO 7. Motivaatio ja tieto jatko-opintomahdollisuuksista vahvistui.

Alaluokka	Yläluokka	Päälukka
Halu hakeutua ammattikorkeakouluun valmennuksen jälkeen.	Valmennus lisäsi motivaatiota hakeutua amk-opintoihin	Motivaatio ja tieto jatko-opintomahdollisuuksista vahvistui
Osallistujat saaneet tietoa jatko-opintomahdollisuuksista	Valmennuksesta sai tietoa jatko-opiskelumahdollisuuksista sairaanhoitajakoulutuksessa ja ammattikorkeakoulussa	
Valmennuksen jälkeiset jatko-opintomahdollisuudet osallistujalle epäselviä.		
Sairaanhoitajaksi tähtäävälle valmennusopinnoista on hyötyä.		

Osalle osallistujista jäi tunne, että opettajat eivät tieneet mitä valmennuksen jälkeen osallistuja voi tehdä. Muihin opintoihin valmennuksen jälkeen haluavat ko-

kivat, että eivät saaneet apua ja tukea jatko-opintoihin, jolloin ne jäivät epäselviksi. Yksi osallistuja pohti, jos valmennuksen ensimmäinen kerta vaikutti epäselviin ohjeisiin jatko-opinnoista.

8.3 Kokemuksia suomen kielellä opiskelusta

Toisen tutkimuskysymyksen osalta pääluokkia muodostui neljä: Valmennuksen osallistuminen koettiin mahdollisuutena oppia suomen kieltä (1), Kielitaidon puute tuotti haasteita opintojen alussa (2), Harjoittelu tuki suomen kielellä oppimista (3) ja Monet tekijät tukivat suomen kielen oppimista (4).

8.3.1 Mahdollisuus oppia suomen kieltä

Useat osallistujat hakeutuivat valmennukseen, koska sen nähtiin mahdollisesti kehittävän suomen kielen taitoa (TAULUKKO 8). Suomen kielen opiskelu ja ymmärtäminen koettiin tärkeäksi mahdollista tulevaa työllistymistä tai jatko-opintoja ajatellen. Suomen kielen taidon kehittymisen koettiin vaikuttavan sosiaali- ja terveysalalle työllistymiseen ja mahdollisiin tuleviin opiskeluihin. Valmennuksen jälkeen osallistuja voisi mennä YKI-testiin, jotta voi jatkaa sen jälkeen Valvira-prosessia.

”Joo, minä haluaisin tietää enemmän sotealalla ja en tiedä mistä minä voin aloittaa. Ja taas sotealan, mutta koska suomenkieli ei vielä.. Se vaan ei vielä riitä. Ja mutta minä todella haluaisin.”

TAULUKKO 8: Valmennukseen osallistuminen mahdollisuus oppia suomen kieltä

Alaluokka	Yläluokka	Pääluokka
Toiveena suomen kielen taidon kehittyminen	Suomen kielen oppiminen nähtiin tärkeänä valmennukseen hakeutumisen perusteena	Valmennukseen osallistuminen mahdollisuus oppia suomen kieltä
Tarve kehittää suomen kielen osaamista		
Suomen kielen opiskelu ja ymmärtäminen koettiin tärkeäksi		
Valmennus koettiin mahdollisuutena opiskella sote-alan ammattisanastoa	Valmennus tarjosi mahdollisuuden oppia suomen kieltä ja sote-alan sanastoa	
Sote-alan sanaston koettiin kehittyneen valmennuksen aikana		
Suomen kielen taito on kehittynyt		

Osallistujat kokivat, että valmennuksen myötä suomen kielen taito on kehittynyt. Opiskelun sekä harjoittelun aikana osallistujat huomasivat kielitaidon vähitellen kehittyvän lisää. Suomen kielen sanavarasto laajentui.

”Ja minä luulen, kaikilla on suomen kielellä tällä hetkellä parempi kuin ennen me tulemme Sujuvasti Soteen-valmennukseen.”

8.3.2 Kielitaidon haasteet

Sujuvasti soteen-valmennusopinnot toteutettiin suomen kielellä. Aluksi suomen kielellä opiskelu koettiin vaikeaksi (TAULUKKO 9). Vastauksissa tuli ilmi, että osallistujilla oli tarve kehittää erityisesti sosiaali- ja terveysalan sanastoa.

TAULUKKO 9: Kielitaidon puute tuotti haasteita opintojen alussa

Alaluokka	Yläluokka	Pääluokka
Opiskelun koettiin helpottuneen valmennuksen edetessä	Suomen kielellä opiskelu koettiin aluksi vaikeaksi	Kielitaidon puute tuotti haasteita opintojen alussa
Puhuminen ja kirjoittaminen vaikeaa		
Ymmärtäminen ei niin vaikeaa		
Suomen kielen opiskelu koettiin ajoittain haastavaksi		
Kielitaidon puute koettiin haasteeksi harjoittelussa	Kielitaidon puute koettiin haasteeksi etenkin harjoittelun alussa	
Harjoittelun alku koettiin erityisen haastavaksi		

Osallistujilla saattoi olla runsaasti kokemusta sosiaali- ja terveysalalla työskentelestä toisessa kulttuurissa, mutta kielitaito ei riittänyt Suomessa työskentelemiseen. Osallistujan yksilölliset valmiudet vaikuttivat opiskeluun. Osa osallistujista koki suomen kielellä opiskelun helpoksi, osa haastavaksi.

”Kielioppi. Se on vaikea. Joo, koska se on se se muuttuu ja se vaihtuu jokaisessa lauseessa ja sitten.. Sitten, kun haluan kirjoittaa tai haluan puhua jotain, mun pitää miettiä mitä mä sanon.”

Useampi osallistuja koki, että ymmärtää paljon suomen kieltä, mutta sen puhuminen varsinkin yllättävässä tilanteessa voi olla vaikeaa. Vastauksista nousi huoli, riittääkö osallistujan suomen kielen taito yhteishaun valintakokeisiin. Useammassa haastattelussa osallistuja kertoi, että ymmärtää paljon enemmän kuin itse pystyy tuottamaan kieltä. Sosiaali- ja terveysalan kielen koettiin poikkeavan tavallisesta suomen puhekielestä ja sanaston kirjoittamisen koettiin olevan haastavaa. Opiskelun koettiin helpottuvan valmennuksen edetessä. Erityisesti harjoittelun alussa kielitaidon puute koettiin haasteeksi.

8.3.3 Harjoittelu ja suomen kieli

Vastauksista nousi kokemus, että valmennuksen harjoittelun aikana osallistujien suomen kielen taito kehittyi (TAULUKKO 10). Harjoittelussa ohjattiin suomen kielellä, ja se kehitti suomen kielen puhumista ja kirjoittamista.

TAULUKKO 10. Harjoittelu tuki suomen kielellä oppimista

Alaluokka	Yläluokka
Harjoittelupaikassa ohjattiin suomen kielellä	Harjoittelu kehitti suomen kielen oppimista
Suomen kielen puhuminen ja kirjoittaminen kehittyi harjoitteluissa	

Harjoittelussa asiakkaiden kanssa puhuminen saattoi jännittää kovastikin omaan kielitaitoon liittyvän epävarmuuden takia. Useammassa haastattelussa osallistuja kertoi omaan kielitaitoon liittyvästä epävarmuudesta. Osallistuja kertoi ajatuksensa, että raportin antaminen ja kirjoittaminen on kantasuomalaisia opiskelijoita haastavampaa. Harjoittelun alussa lauseiden muodostaminen oli aikaavievempää kuin myöhemmässä vaiheessa harjoittelua. Osallistujat oppivat antamaan suullista raporttia. Osallistuja koki, että suomen kielen kehittymisen ansiosta hän uskaltaa keskustella ikäihmisten kanssa.

”Vanhusten kanssa minä en pelkää puhua heidän kanssaan. Mun mielestä on parantunut suomen kieli hyvin.”

8.3.4 Suomen kieltä tukevat tekijät

Osallistujilla oli motivaatiota kehittää omaa suomen kielen osaamista sekä yleis-kielen että sotealan sanaston osalta. Monet tekijät tukivat suomen kielen oppimista (TAULUKKO 11). Osallistuja saattoi tietää ammattisanat englanniksi, mutta opetteli vielä vastaavia sanoja suomen kielellä.

”Joo kyllä koska mä tiedän, kaikki on englanniksi, mutta mä ei vielä tiedä tää kokonaan minun ammattisanat suomen kielellä. Ja minä haluan mmm tietoa, siksi.”

TAULUKKO 11: Monet tekijät tukivat suomen kielen oppimista.

Alaluokka	Yläluokka	Pääluokka
Suomen kielen opetus koettiin hyväksi	Suomen kielen opetus ja opettajilta saatu tuki auttoi suomen kielen oppimisessa	Monet tekijät tukivat suomen kielen oppimista
Opettajilta saatu tuki suomen kielen opiskeluun koettiin riittäväksi		
Opettaja kehittyi suomi 2 kielenä opettamisessa		
Muut osallistujat ja läheiset tukivat suomen kielellä opiskelua	Vertaisten ja läheisten tuki ja itsenäinen opiskelu tukivat suomen kielen oppimista	
Suomen kielen itsenäinen opiskelu koettiin tärkeäksi		

Osallistujat kokivat suomen kielen opetuksen hyödylliseksi. Lukemisen ja kirjoittamisen taso kehittyi. Valmennus laajensi osallistujien sanavarastoa. Osallistuja kertoi, että valmennuksen aikana suomen kielellä puhuminen helpottui ja sitä myötä myös opiskelu oli helpompaa loppuvaiheessa valmennusopintoja. Useammasta vastauksesta nousi kokemus, että suomen kielen taidon kehittymistä on tuettu valmennuksen aikana. Opettajat ovat antaneet osallistujille itseopiskelumateriaaleja valmennuksen aikana, josta osa osallistujista sai inspiraatiota. Opettajan koettiin myös kehittyvän valmennuksen aikana suomen kielen opettamisessa. Yksi opettaja puhui aluksi tosi nopeasti, koska opetti ensimmäistä kertaa maahanmuuttajille. Vähitellen hän oppi puhumaan rauhallisempaan tahtiin ja osallistujat alkoivat ymmärtämään paremmin.

”Tämä koulutus meillä oli suomen kieliopettaja. Hän on hyvä opettaja. Hän me.. joskus meillä jotain virheit.. haluan tietää, me lähetämme hänelle viesti, hän hän puhuu hitaasti meis.. meidän takia.”

8.4 Kokemuksia oppimisympäristöstä ja opiskelukulttuurista

Haastatteluissa nousi esille myös osallistujien kokemuksia harjoittelusta. Apuky-symyksiä oli ilmapiiristä ja ohjauksesta sekä tuesta ja sen tarpeesta. Selvitimme lisäksi osallistujien ajatuksia TAMK:in tietojärjestelmistä sekä eroista aiemman kotimaan opiskelukulttuureissa ja käytännöissä suhteessa valmennusopintoihin. Pääluokkia muodostui neljä: Yksilölliset olosuhdetekijät ja henkilöstön kommunikaatiohaasteet heikensivät opiskelumahdollisuuksia (1), Ilmapiiri ja yhteishenki tuki oppimista (2), TAMKin oppimisympäristö tuki oppimista (3) ja suomalainen koulutusjärjestelmä ja opetuskulttuuri tuki oppimista (4).

8.4.1 Olosuhdetekijät ja kommunikaatiohaasteet

Erilaiset yksilölliset olosuhdetekijät vaikeuttivat osallistumista valmennukseen (TAULUKKO 12). Osalla osallistujista perhetilanne heijastui opintojen kulkuun. Osalla osallistujista taas ei ollut omaa tietokonetta, mutta sitä olisi tarvinnut.

TAULUKKO 12. Yksilölliset olosuhdetekijät ja henkilöstön kommunikaatiohaasteet heikensivät opiskelumahdollisuuksia.

Alaluokka	Yläluokka	Pääluokka
Kotielämän haasteet vaikeuttivat valmennukseen osallistumista	Yksilölliset olosuhteet vaikeuttivat valmennukseen osallistumista	Yksilölliset olosuhdetekijät ja henkilöstön kommunikaatiohaasteet heikensivät opiskelumahdollisuuksia
Kaikilla valmennuksen osallistujilla ei ole mahdollisuutta omaan tietokoneeseen		
Hoitajien kiireen ja väsymyksen koettiin vaikuttavan ohjaukseen harjoittelussa	Henkilöstön kommunikaatiohaasteet heijastuivat opetukseen ja ohjaukseen	
Epävarmuus ristiriitatilanteessa		
Informaation kulussa opettajien välillä koettiin puutteita		

Osallistujat kohtasivat joitakin ristiriitatilanteita käytännön ja teorian välillä, esimerkiksi jos harjoittelussa toimittiin eri tavalla kuin valmennusopinnoissa oli opetettu. Osa osallistujista kertoi, etteivät uskaltaneet puuttua vääriksi kokemiinsa tilanteisiin harjoittelussa. Osallistujien vastauksissa tuli ilmi kokemus myös hoitajien kiireestä harjoittelupaikassa ja väsymyksestä, joka ajoittain heijastui harjoittelun ohjaukseen.

”..He, heillä on aina ja melkein aina kiire. Sitten se on vähän niin vähän vaikea kysyä, mutta.. Tietysti he sanovat, että jos meillä on jotain kysyttävää, sitten voi kysyä suoraan. Ja mutta kun kun olin siellä ja sitten kun minä näin kaikilla on kiire ja he näyttää väsyneeltä. Sitten se on vähän joo, on vaikea kysyä.”

Osallistuja olisi kaivannut parempaa opettajien välistä yhteistyötä. Opettajien välillä tapahtui ajoittain informaatiokatkoksia. Osallistuja olisi lisäksi halunnut jollekin kurssille tutustumaan, mutta koki, että tätä ei koskaan mahdollistettu opettajien välisen kommunikaation puutteen vuoksi.

8.4.2 Ilmapiiri ja yhteishenki

Osallistujat kokivat saaneensa pääosin hyvää ohjausta harjoittelupaikassa. Työntekijät olivat ammattitaitoisia ja pääasiassa koulun ja harjoittelupaikan yhteistyö koettiin toimivaksi. Osallistujista useimmat kertoivat, että saivat tukea harjoittelussa. Harjoittelupaikassa oltiin ystävällisiä ja osallistujat kohdattiin ystävällisesti. Harjoittelun ohjaajien lisäksi myös asukkaat auttoivat osallistujia toimimaan oikein. Nämä asiat tukivat oppimista. Harjoittelupaikassa oli kannustava ilmapiiri. Yleisesti ilmapiiri ja yhteishenki tukivat oppimista valmennusopintojen aikana (TAULUKKO 13). Osallistuja havaitsi, että hoitajan tehdessä virheen tämä sai siitä palautetta toiselta hoitajalta henkilökohtaisesti ja ystävällisesti. Osallistujaa kannustettiin ja rohkaistiin puhumaan suomen kielellä.

”Lähihoitaja sanoi; puhu asiakkaiden asukkaiden kanssa, mä sanon okei, mutta vähän pelkään, että mä en tiedä mitä kuuluu (puhua).. mutta nyt mä luulen, että vähän menee pa..paremmin suomen kieli..”

TAULUKKO 13: Ilmapiiri ja yhteishenki tuki oppimista.

Alaluokka	Yläluokka	Pääluokka
Saanut ohjausta harjoittelupaikassa	Työntekijät ja ilmapiiri harjoittelupaikassa tukivat oppimista	Ilmapiiri ja yhteishenki tuki oppimista
Otettu hyvin vastaan harjoittelupaikassa		
Harjoittelupaikoissa kannustava ilmapiiri		
Harjoittelupaikassa työntekijät ammattitaitoisia		
Koulun ja harjoittelupaikan yhteistyö koettu toimivaksi		
Valmennuksen osallistujat olivat ystävällisiä toisilleen	Osallistujilla kokemus hyvästä yhteishengestä	
Osallistujilla hyvä yhteishenki luokassa		
Valmennuksen oppimisympäristö ja ilmapiiri hyviä		

Valmennuksen osallistujien välinen yhteishenki koettiin hyväksi. Osallistujilla oli kokemus, että kaikki olivat ystävällisiä toisilleen. Valmennuksen myötä sai myös uusia ystäviä. Osallistujilla on hyvin erilaisia kulttuuritaustoja. Sillä ei osallistujien mukaan ollut vaikutusta yhteishenkeen. Valmennuksen oppimisympäristö ja ilmapiiri koettiin toimivaksi ja hyväksi.

”Se (ilmapiiri) on kiva. Ja myös on hyviä ystäviä.”

8.4.3 TAMK:in oppimisympäristö

Valmennus koettiin hyödylliseksi. Valmennusopinnoista sai paljon hyödyllistä tietoa sosiaali- ja terveystieteiden alalta. TAMK:in oppimisympäristön koettiin tukevan oppimista (TAULUKKO 14). Oppimisympäristö oli osallistujan mielestä ystävällinen ja hyvä. TAMK:in oppimisympäristönä koettiin rauhalliseksi ja viihtyisäksi, fyysiset tilat ammattikorkeakoulussa tukivat oppimista.

TAULUKKO 14: TAMKin oppimisympäristö tuki oppimista.

Alaluokka	Yläluokka	Pääluokka
Tietokoneluokat koettiin hyödyllisiksi	Tietotekniikka tuki oppimista	TAMKin oppimisympäristö tuki oppimista
Tietojärjestelmät koettiin toimiviksi		
Suomalainen kirjastojärjestelmä koettiin toimivaksi	TAMKin fyysiset tilat tukivat oppimista	
TAMK oppimisympäristönä viihtyisä		

Tietojärjestelmät koettiin toimiviksi. TAMKin kirjasto ja suomalainen kirjastojärjestelmä yleisesti koettiin toimivaksi. Erityisen hyvää palautetta osallistujat antoivat TAMKin kirjastopalveluista. Kirjasto oli viihtyisä ja Suomen kirjastojärjestelmä on muuttanut positiiviseksi osallistujan suhtautumista kirjastoihin. Aiempien opintojen aikoihin toisessa maassa osallistuja kertoi oppimateriaalien olevan joskus puutteellisia ja vaikeasti saatavissa. Osallistujat kokivat koulun tietokoneluokkien käyttämisen tärkeäksi.

”.. sähköinen tietoa: Moodle-systeemi ja sitten ammattikorkeakoulun sivu esimerkiksi, mitä meidän voimme käyttää kirjastosivusto ja sitten lukkarikoneessa, se on todella.. Se antaa paljon hyötyä.”

Osallistuja mietti, että tietokoneluokka oli tosi hyödyllinen tunneilla, mutta on hankalaa, kun sitä ei voinut itse varata. Infosta osallistujat kertoivat saaneensa apua koulussa liikkumiseen.

8.4.4 Koulutusjärjestelmä ja opetuskulttuuri

Suomalainen koulutusjärjestelmä ja opetuskulttuuri tukivat oppimista (TAULUKKO 15). Osallistujien vastauksista nousi kokemus, että opettajat olivat ammattitaitoisia ja yrittivät parhaansa opetuksen eteen. Opettajilta saatu tuki ja ohjaus oli riittävää. Opettajien ystävällisyyden koettiin vaikuttavan positiivisesti

myös oppimiseen. Erityisesti yhden opettajan nimi nousi useammassa haastattelussa esille. Hän selitti asioita selkeästi ja varmisti, että osallistujat ymmärsivät mitä heille oli kerrottu.

TAULUKKO 15: Suomalainen koulutusjärjestelmä ja opetuskulttuuri tuki oppimista.

Alaluokka	Yläluokka	Pääluokka
Harjoittelun reflektoinnit koettiin hyödyllisinä	Suomessa opettajat koetaan avuliaisiksi ja helposti lähestyttäväksi	Suomalainen koulutusjärjestelmä ja opetuskulttuuri tuki oppimista
Opettajilta saatu tuki ja ohjaus koettiin riittäväksi		
Kotimaassa opettajia ei ole helppo lähestyä		
Tieto koulustarjonnasta koettiin hyödylliseksi	Suomessa opetussuunnitelmat ja opiskelumahdollisuudet kuvataan avoimesti	
Kotimaassa opintojen tavoitteita ja sisältöjä ei tiedä etukäteen		
Suomessa edellytetään itsenäisempää opiskelua	Suomessa opiskelu on itseohjautuvampaa	
Tavoitteet ohjaavat oppimista		

Harjoittelun reflektoinnit koettiin tärkeiksi. Reflektoinneissa osallistujat kertoivat saaneensa keskustella avoimesti kokemuksistaan, puhua harjoitteluiden epäkohdista ja tukea epäkohtien selvittämiseen. Pääasiassa osallistujat kokivat saaneensa opettajilta hyvin tukea. Opettajat huomioivat osallistujien yksilöllisiä ominaisuuksia ja heiltä uskalsi kysyä apua.

”Kun meillä on harjoittelun reflektointi, sitten me puhumme öö näistä (harjoittelun ristiriitatilanteista). Sitten se tulee selkeä. Sitten opettaja sanoi, että se on hyvä, että nyt huomasiitte. Ja sitten, voin oppia, että ette tehdä näin..”

Osallistuja koki, että TAMK on hyvä paikka opiskella. Osallistuja kertoi kokemuksen, että oli kysynyt opettajalta, mitä Sujuvasti soteen- valmistuksen jälkeen tapahtuu. Hän ei ollut saanut selkeää vastausta. Osallistujalla oli kokemus, etteivät opettajat itsekään tarkkaan tieneet, mitä mahdollisuuksia on Sujuvasti soteen-

valmennuksen jälkeen. Osallistuja pohti, että jos opettajat eivät tiedä, mitä valmennuksen jälkeen tapahtuu, miten osallistujat itse voisivat tietää?

Kulttuurieroja oli opetustavoissa osallistujan kotimaan ja Sujuvasti soteen-valmennuksen välillä. Osallistuja kertoi, että Suomen opetustyyli ei kerrata opettettuja asioita kovin paljon suhteessa aiempiin opetustapoihin. Osallistuja koki, että Suomessa opettajat olivat ystävällisempiä kuin kotimaassa. Opettajilta pystyi kysymään tarvittaessa lisätietoa, jos jokin asia jäi epäselväksi.

”Opettajat meillä Suomessa on ystävällisempi ja joo, ja he sama kuin meidän esimerkiksi kaveri ja me voimme kysyä, jos tulee jotain kysymyksiä, he eivät huuda tai sano: Sinä olet opiskelija, olen opettaja. He kysyvät minun ja siksi.. ei ole stressiä esimerkiksi, kun minun opiskelun valmennus on, minulle ei tule stressiä.”

”.. Ja myös opettaja se on täysin erilaista kuin kotimaassani ja opettaja on myös tosi tärkeä. Miten hän opetetaan ja öö joo ja myös hän.. Sen vuoksi, kun hän sanoi, että jos teillä on jotain kysyttävää, kysy vain ja ja kaikki kysyy melkein samaan aikaan ja sitten se on tosi ystävällinen ympäristö.”

Suomessa on lähi- ja etäopetusta, osallistujan kotimaassa sellaista mahdollisuutta ei ollut. Digitaalisten laitteiden käyttö ja erilaiset tietojärjestelmät opetuksessa olivat useammalle osallistujalle uusi asia. Suomessa opiskelutyö on itsenäisempää kuin maassa, jossa osallistuja aiemmin asui ja opiskeli. Itsenäinen opiskelutyö tuntui ajoittain haastavalta.

Suomessa saa opintopisteitä, jos opiskelee hyvin, mutta osallistujan kotimaassa opintopisteitä oli hänen kokemuksensa mukaan vaikea saada. Osallistuja kertoi pitävänsä suomalaisesta opetuksesta, koska valmennuksessa osallistujat tiesivät etukäteen mitä tulevat oppimaan aiheesta.

”Minä pidän öö tästä kaikki järjestelmä on hyvä, koska me etukäteen tietää mitä me opimme aiheesta, mutta kotimaasta me emme tiedä mitä me opimme.”

9 POHDINTA

9.1 Luotettavuus

Luotettavuusnäkökulma on otettava huomioon jo tutkimussuunnitelmaa laadittaessa, kun mietitään tutkimuskysymyksiä. On tärkeää, että käsitteet on avattu riittävän selkeästi tutkimuksessa ja reflektio näkyy työssä. (Kananen 2019, 31, 56.) Luotettavuus on tärkeänä kriteerinä koko opinnäytetyön prosessin ajan (Elo ym. 2014). Opinnäytetyössä on kerrottu mahdollisimman yksityiskohtaisesti työn vaiheista, milloin, missä ja miten tehtiin. Opinnäytetyö on suunniteltu etenemään loogisesti ja johdonmukaisesti, jotta lukija ymmärtää miten tuloksiin on päästy.

Opinnäytetyöstä on keskusteltu ja siihen saatu ohjeita opinnäytetyön ohjaajalta, opponenteilta ja seminaareihin osallistuvilta opiskelijoilta. Opinnäytetyön tekijöitä oli kaksi. Työtä tehtiin välillä itsenäisesti ja ajoittain yhdessä. Toinen opinnäytetyön tekijä luki toisen kirjoittamat osiot ja arvioi niitä kriittisesti. Tekijöiden omaa oppimista on kuvattu läpinäkyvästi työssä.

Haastattelut oli suunniteltu alkavaksi maaliskuussa. Niitä piti aikaistaa osallistujien valmennusopintojen loppumisen vuoksi jo helmikuulle. Yhteisten aikataulujen yhteensovittaminen oli haasteellista. Helmikuussa osallistujilla oli haastavia opintoja, joten he eivät halunneet osallistua haastatteluun koulupäivien aikana. Alkuun oli ajateltu, että haastattelut toteutettaisiin vain lähihaastatteluna. Osallistujien aikataulun ja haastattelijoiden aikataulujen yhteensovittaminen oli haastavaa, mistä johtui, että osa haastatteluista toteutui Teamsin välityksellä. Äkillinen aikataulun muuttuminen saattoi vaikuttaa haastateltavien lukumäärään.

Tutkittava saattaa jännittää tutkimustilannetta tai esimerkiksi tilanteen nauhoitusta. Joskus se vaikuttaa siihen, että tutkittava saattaa vastata asioihin tavalla, jolla hän ajattelee olevan häneltä odotettu tai yleisesti hyväksyttävä vastaus. Haastattelututkimuksessa on huomioitava myös mahdollisuus tulkintavirheisiin. (Aaltio & Puusa 2020, 183–184.) Haastattelut pidettiin suomeksi, mikä ei ollut haastateltavien äidinkieli. He tekivät valmennusopinnot suomen kielellä, eikä haastattelijoilla ja haastateltavilla ollut välttämättä muuta yhteistä kieltä. Tämä muistettiin haastattelun suunnittelussa, itse haastattelutilanteessa sekä erityisesti

kysymyksissä ja niiden asettelussa. Asia vaikutti myös haastattelujen luotettavuuteen. Haastateltavien vastaukset saattoivat ajoittain olla suppeita ja kielen rikkaus kärsi siitä, että haastateltavat eivät voineet vastata omalla äidinkielellään. Kysymysten ymmärtämisessä saattoi olla vaikeuksia, mikä vaikutti haastateltavien vastauksiin. Tulkkipalveluiden käyttö olisi voinut tuoda monipuolisempia vastauksia.

Haastattelu ei ole luonnollinen tilanne. Se saattaa vaikuttaa haastateltavien puhetapaan. Haastattelun paikka, haastattelijat ja ilmapiiri vaikuttavat haastateltavan vastauksiin. Haastatteluiden tuloksia arvioidaan kriittisesti, mikä lisää uskottavuutta ja luotettavuutta. (Cope 2014, 90; Aaltio & Puusa 2020, 183.)

Luotettavuutta käsitellään luotettavuuden, uskottavuuden, siirrettävyyden ja vahvistettavuuden näkökulmista (Elo ym. 2014; Amankwaa 2016, 121; Korstjens & Moser 2018, 121; Aaltio & Puusa 2020, 178). Cope (2014, 89) tuo kriteeriksi myös aitouden. Tässä opinnäytetyössä haastatteliijoilla oli suhteellisen vähän kokemusta maahanmuuttajien palveluista ja koulutusmahdollisuuksista. Rajallinen määrä ennakkotietoa toi luonnollisesti aitoutta haastattelutilanteisiin. Toisaalta laajempi kokemus teemoista olisi voinut auttaa saamaan paremmin selkeyttä, mitä jotkin osallistujien kertomat asiat voisivat tarkoittaa.

Tutkimuksen aineiston huolellinen analysointi ja aineiston asianmukainen sekä totuudenmukainen kerääminen kertovat uskottavuudesta (Cope 2014, 89; Amankwaa 2016, 121; Aaltio & Puusa 2020, 178). Luotettavuus tulee ilmi oikeanlaisissa ja perustelluissa menetelmissä ja lähestymistavoissa koko tutkimuksen ajan. Luotettavuutta lisää perusteiden esittely. (Amankwaa 2016, 121; Aaltio & Puusa 2020, 178.) Opinnäytetyössä on tuotu esiin perusteluja valinnoille koko prosessin ajan.

Saadut havainnot tulee osoittaa johdonmukaisiksi ja toistettaviksi. Niiden luotettavuutta edistää siirrettävyys ja soveltaminen myös muissa tutkimuksissa ja yhteyksissä. (Cope 2014, 89; Amankwaa 2016, 121.) Havaintoja vahvistaa niiden neutraali sävy sekä tutkijan puolueellisuus, intressi ja motivaatio aiheeseen ja tuloksiin (Amankwaa 2016, 121–122). Siirrettävyyden ja vahvistettavuuden mahdollisuutta lisää se, että koko opinnäytetyön prosessi on pyritty kuvaamaan mahdollisimman tarkasti, jotta ulkopuolinen lukija saa selkeän käsityksen sen kulusta.

Vahvistettavuus osoitettiin aineiston rakentuneen haastateltavien vastauksista eikä opinnäytetyön tekijöiden ennakkoluuloista tai näkemyksistä. Aineiston keruu on toteutettu luotettavasti. Haastateltavien vastauksia ei ole muunneltu ja myös kehitettävät asiat on tuotu rehellisesti ilmi.

Aineistonanalyysissä käytetyt sitaatit auttavat lukijaa hahmottamaan kirjoittajan päättelyä ja luotettavuuden kriteereiden vahvistamista (Cope 2014, 89; Aaltio & Puusa 2020, 184). Sitaatit myös elävöittävät ja havainnollistavat tekstiä (Cope 2014, 90; Korstjens & Moser 2018, 123). Sitaatit auttavat yhdistämään aineiston ja tulokset sekä lisäävät aineiston rikkautta ja monipuolisuutta (Elo ym. 2014; Korstjens & Moser 2018, 123). Laadullisessa tutkimuksessa on haastavaa saavuttaa täyttä objektiivisuutta (Aaltio & Puusa 2020, 178–179; Puusa & Julkunen 2020, 189). Kirjoittajien omat toimenpiteet tai oletukset on minimoitu niin, että ne vaikuttavat mahdollisimman vähän tutkimustuloksiin tai tutkimuksen ominaisuuksiin. Aineiston analyysin aikana on pyydetty ohjausta ohjaavalta opettajalta, joka on tuonut oman kriittisen näkemyksen opinnäytetyön tekijöiden analysoinnin vaiheista. Tällä on pyritty välttämään liiallisia oletuksia tai johtopäätöksiä analysoinnin tuloksiin liittyen. Ohjaavan opettajan kriittinen näkökulma analysoinnin vaiheita koskien on lisännyt analysoinnin luotettavuutta.

Viestintätavat ovat kulttuuriin sidonnaisia (Peda n.d.). Kulttuurilla voidaan viitata kansallisten kulttuurien lisäksi myös alueellisiin, ammatillisiin ja uskonnollisiin tekijöihin (Vartiainen 2019, 37). Viestintä on ihmisen tarpeiden ja toiveiden ymmärtämistä ja niitä voidaan ilmaista eri tavoin. Osa viestinnästä on kielellistä, mutta yhtä tärkeää on ei-kielelliset viestit, joita annetaan. Niitä voivat olla esimerkiksi eleet ja ilmeet, katsekontakti, koskettaminen sekä taukojen ja tilan käyttö. Väärinymmärryksiä saattaa aiheuttaa vuorovaikutustilanteet tai viestit eri taustaisten ihmisten välillä. (Peda n.d.) Kielen avulla voi ilmaista itseään ja oppia. Kielitaito mahdollistaa vakuuttamisen ja vaikuttamisen. (Mustanoja, Tervola, Sandberg & O'Dell 2017, 161.) Haastateltavien äidinkieli ei ole suomi, joten sanojen merkitykset, lauseiden ja kysymysten rakenteet tuli pohtia tarkkaan, jotta ne olisivat mahdollisimman helposti ymmärrettävissä. Tuli kiinnittää huomiota niin haastattelutilaan, kuin haastateltavien ja haastattelijoiden ei-kielellisiin viesteihin.

9.2 Eettisyys

Tutkimuseettinen neuvottelukunta määrittelee hyvän tieteellisen käytännön periaatteet. Kaikille tieteenaloille on olemassa myös yleiset eettiset periaatteet, jotka kulkevat mukana koko tutkimusprosessin ajan. (Tutkimuseettinen neuvottelukunta TENK 2019, 4–5.) TENK (2023, 11) kuvaa hyvän tieteellisen käytännön perusperiaatteiksi rehellisyyden, arvostuksen ja luotettavuuden sekä vastuunkannon. Opinnäytetyötä aloittaessa tulee miettiä syitä, miksi tietynlaiseen työhön ryhdytään. Usein opinnäytetyön ei ole hyvä olla liian helppo, halpa, mukava tai nopeasti toteutettava. Tietty metodi tai tutkimus tulisi valita huolella, eikä vain siitä syytä, että sitä halutaan käyttää. (Hirsjärvi & Hurme 2022, luku 2.1.) Opinnäytetyön aihe valittiin ensin ja sen jälkeen siihen sopiva aineistonkeruumenetelmä. Teemahaastattelu sopi hyvin menetelmäksi, koska haastatteluissa kysyttiin osallistujien kokemuksia ja haluttiin saada mahdollisimman laajoja ja kuvailevia vastauksia. Aihe tuntui todella mielenkiintoiselta, ajankohtaiselta sekä tärkeältä.

Jotta tekijän hankkima ja välittämä informaatio olisi mahdollisimman luotettavaa, hänen tulee paneutua teoreettiseen tietoon. Tekijän tulee olla rehellinen kaikissa opinnäytetyön vaiheissa sekä käyttää löytämänsä ja saamaansa informaatiota eettisten vaatimusten mukaan. (Kankkunen & Vehviläinen-Julkunen 2015, 211–212, 224.) Opinnäytetyön kaikissa vaiheissa on keskitytty rehellisyyteen, tarkkuuteen ja huolellisuuteen. Työn eri vaiheisiin on valittu tieteellisen tutkimuksen mukaisia menetelmiä sekä avoimuutta ja yksityiskohtaisuutta. Opinnäytetyötä kirjoittaessa on merkitty tekstiviitteet ja lähteet niiden tekijöitä arvostavilla tavoilla.

Opinnäytetyön tarkoitusta laadittaessa tulee miettiä, miten tarkoitus parantaa tutkittavaa tilannetta. Suunnitelmaa tehtäessä eettisyys sisältyi erityisesti haastateltavien henkilöiden suostumukseen, kunnioittavaan kohtaamiseen, luottamuksellisuuden takaamiseen sekä ymmärrykseen siitä, että kohdehenkilöille voi aiheutua seurauksia. (Hyvärinen 2017, luku1; TENK 2019; Hirsjärvi & Hurme 2022, luku 2.3.) Haastattelutilanteessa mietittiin, miten haastattelutilanne voi vaikuttaa haastateltavaan. Haastattelutilanteessa annettujen tietojen luottamuksellisuus otettiin huomioon. Aineiston litteroinnissa oli tärkeää, että aineiston merkitys pysyi muuttumattomana niin suullisessa muodossa kuin kirjallisessakin. Aineiston

analyysissä pidettiin tärkeänä, että aineistoa ei tulkita liikaa. Haastateltavien kokemukset pyrittiin tuomaan esille mahdollisimman autenttisina.

Aineiston kokoamisessa tulee miettiä olemassa olevan materiaalin luvanvaraisuutta sekä arkaluonteisuutta ja tiedon antamisen sekä saamisen vapaaehtoisuutta. Erityisesti litterointivaiheeseen liittyy aineiston anonyymiuden varmistaminen ja sen käyttö, säilytys sekä jatkokäyttö. (Vilkkä 2021, 61; Hirsjärvi & Hurme 2022, luku 2.3.) Tutkimusetiikan sisäisen etiikan vaatimus tutkimusaineiston aitoudesta näkyy tutkittavien haastatteluiden analysoimisen tarkkuudessa ja merkityksien pitämisessä mahdollisimman alkuperäisinä (Kankkunen & Vehviläinen-Julkunen 2015, 212). Toimintatapoja ja perusteita on pyritty arvioimaan eri näkökulmista. Tehtyjä valintoja ja rajauksia perusteltiin tutkimusaineistoon, eettisyyteen sekä teoriaan pohjautuen. Eettisiin kantoihin vaikuttivat myös saadut tulokset.

Haastateltavat osallistuivat opinnäytetyön haastatteluihin vapaaehtoisesti ja heille kerrottiin mahdollisuudesta kieltäytyä tai lopettaa osallistuminen missä kohtaa haastattelua tahansa. Osallistujille informoitiin haastattelun tarkoitus ja haastatteluissa saatujen tietojen käsittely, säilyttäminen ja hävittäminen. Haastattelun teemojen lähettäminen etukäteen oli eettisesti perusteltua (Tuomi & Sarajärvi 2018, 86). Osallistujien anonymiteetti oli selvää jo opinnäytetyöprosessin alussa. Kohderyhmä oli alun perin jo melko pieni (n=11) ja osallistuneiden määrä vain viisi. Jotta saadaan yksityiskohtaisia ja totuudenmukaisia tietoja osallistujien kokemuksista, heidän tietonsa ovat anonyymejä (Kankkunen & Vehviläinen-Julkunen 2015, 221; Hyvärinen 2017, luku1).

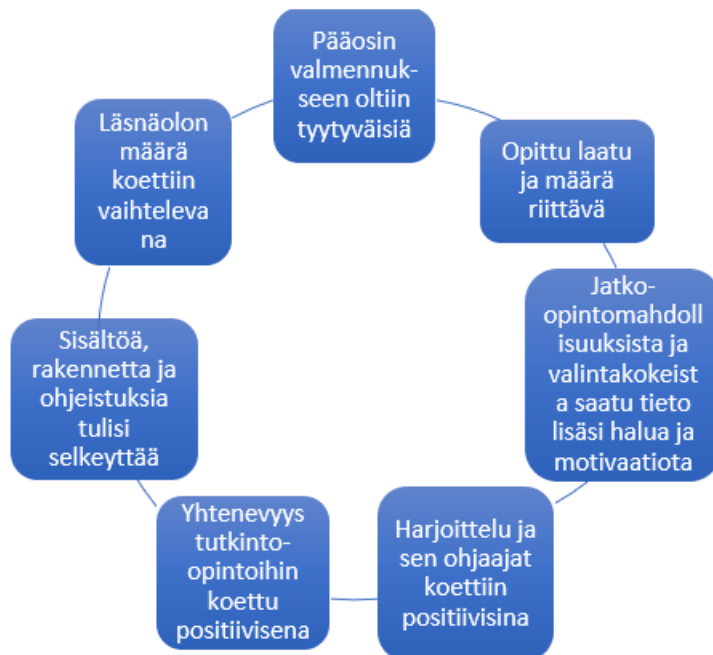
Haastatteluissa osallistajat vastasivat välillä englanniksi. Myös tietyt lainaukset muutettiin, jotta osallistujan tapa puhua suomen kielellä ei tulisi ilmi vastauksesta. Saatua tietoa ei kerrota kenellekään ulkopuoliselle ja haastatteluiden aineisto säilytettiin huolellisesti tietokoneen tiedostossa salasanalla suojattuna. Haastatteluaineisto hävitettiin, kun säilyttäminen ei ollut enää olennaista. Tekijät kohtelivat haastateltavia sekä toisiansa arvostavasti opinnäytetyöprosessissa. Tutkimukseen on haettu ja saatu lupa Vikkelästi töihin- hankkeen projektipäälliköltä ja TAMK:n yliopettajalta Sirpa Salinilta 24.1.2023.

9.3 Tulosten tarkastelua ja johtopäätöksiä

Tuloksia tarkasteltiin ja johtopäätöksiä tehtiin tutkimuskysymyskohtaisesti. Niitä pohdittiin ja perusteltiin suhteessa jo aiemmin tehtyihin tutkimuksiin.

Valmennusopintojen sisältö

Osallistujat olivat pääosin tyytyväisiä valmennukseen, opittu laatu ja määrä koettiin riittäväksi. Jatko-opintomahdollisuuksista ja valintakokeista saatu tieto lisäsi osallistujien motivaatiota. Yhtenevyys tutkinto-opintoihin koettiin positiivisena. Valmennuksen sisältöä, rakennetta ja ohjeistuksia tulisi osallistujien mukaan selkeyttää. Läsnäolon määrä koettiin vaihtelevana sekä harjoittelu ja sen ohjaajat koettiin yleisesti positiivisina (KUVIO 1).

KUVIO 1. Tutkimuskysymys 1:n keskeisimmät tulokset.

Haastatteluista kävi ilmi, että sisällön lisäksi oppimisen laadun ja määrän koettiin olevan riittävää. Myös Tuominen, Ahomäki & Silfversten (2023, 22) toivat esiin tutkimuksessaan, että maahanmuuttajilla on myönteisiä kokemuksia Suomessa käydyistä koulutuksista. Yleisesti on huomattu, että maahanmuuttajille kohdistetuissa sosiaali- ja terveysalan koulutuksissa on eroavaisuuksia Suomen sisällä. Eroja on kestossa, ajoituksessa, sisällössä ja rakenteessa. (Matinheikki-Kokko

2020, 57.) Kansallisen koulutuksen arviointikeskuksen (Karvi) kyselyssä jopa 92 % oli vastannut, että suosittelisi valmentavaa koulutusta henkilöille, jotka ovat kiinnostuneet korkeakouluopinnoista. Suurimman osan (79 %) mielestä valmentava koulutus oli vastannut osallistujien odotuksia. (Tanskanen & Piispanen 2017, 107.) Sujuvasti soteen-valmennukseen osallistuneet antoivat valmennukselle arvosanan 8–9.

On todettu, että riittävä tuki ja yhteistyö oppilaitoksen puolelta tuo lisää motivaatiota opiskeluun (Gothóni ym. 2016, 28). SOTE-silta-koulutuksessa kaikki olivat tyytyväisiä koulutuksessa saatuun osaamiseen, sisältöön, toteutukseen ja hyödynnettävyyteen (Metsälä ym. 2020, 69). Sujuvasti soteen-valmennuksen aihe oli uusi ja haastava osallistujille. Osallistujat kokivat oppineensa paljon sote-alan tietoja ja taitoja sekä työkuultuuria. SOTE-silta koulutuksen osallistujat toivoivat enemmän lähiopetusta sekä työpajaopetusta (Metsälä ym. 2020, 69). Kun taas Sujuvasti soteen-valmennuksessa lähiopetuksen määrä oli suuri ja yksi haasteltava koki, että lähiopetusta ja työpajoja oli jopa liikaa. Yleisesti kokemus läsnäolon määrästä ja saadun tuen riittävydestä vaihtelivat osallistujien kesken.

Maahanmuuttajille tulisi pystyä tarjoamaan alaa vastaavia harjoittelupaikkoja ja työelämäohjausta (Matinheikki-Kokko 2020, 58). Maahanmuuttajan suomen kielen taidon kehittymisen edistävinä tekijöinä pidetään opetuksen lisäksi vuorovai-
kutusta suomalaisten työkavereiden kanssa, esimerkiksi työharjoitteluissa. On tärkeää, että ammatillinen osaaminen vahvistuu, osallistuja saa realistisen kuvan työelämästä ja kielitaito vahvistuu. Tässä keskeinen rooli on harjoittelupaikkojen ohjaajilla ja ohjaustilanteilla. (Metsälä ym. 2020, 66.) Harjoittelupaikan tulisi olla tukea antava, osallistava ja sen ilmapiirin pedagoginen. Tunne hyväksytyksi ja tervetulleeksi tulemisesta helpottaa ja tukee oppimista. (Oikarainen 2022, 26.) Osallistujat kokivat, että saivat harjoitteluissa hyvää ohjausta ja heidät otettiin hyvin vastaan. Kuitenkin osa koki olleensa pettynyt harjoittelupaikkaan tai sen henkilökuntaan.

Osallistujat kokivat, että valmennusopinnoista oli informoitu puutteellisesti tai epäselvästi. Myös informaatio on voitu käsittää eri tavalla kuin on tarkoitettu. Valmennettavat kokivat valmennuksen ensikertaisuuden olleen syy, miksi sisältö ja

rakenne muuttuivat valmennuksen aikana. Tästä syystä sisältö ja rakenne koettiin epäselvinä. Sujuvasti soteen-valmennuksen koulutusesitteessä käy ilmi, että valmennuksessa pääsee tutustumaan sosiaali- ja terveysalaan sekä opiskelemaan sairaanhoitajakoulutuksessa käytäviä alkuvaiheen opintoja. Esitteessä kysytään hakijan kiinnostusta sairaanhoitajan, kättilön, terveydenhoitajan tai ensihoitajan ammattiin. Se voi monimutkaistaa valmennuksen sisällön ymmärtämistä. (Sujuvasti soteen-valmennus n.d.) Valmennuksen rakenteeseen lisättiin lääkeshoidon ja dokumentoinnin opintojaksot myöhemmin, jolloin osallistujat saivat 30 opintopisteen sijasta 36 opintopistettä (Opetussuunnitelma 2022-2023). Näin osallistujilla oli paremmat mahdollisuudet hakeutua AMK-opintoihin valmennuksen jälkeen.

Valmennusopintoihin on ajoittain hankala saada tarvittava määrä osallistujia. Tästä syystä on tärkeää kiinnittää huomiota valmennuksen markkinointiin. Siinä tulisi tuoda selkeästi esille kenelle valmennus sopii, sen vaatimukset ja tavoitteet. Näin valmennukseen saadaan henkilöitä, jotka soveltuvat siihen ja heille on siitä hyötyä. (Lepola 2017, 10.) Valmennuksen koulutusesitteessä oli tarkasti määritelty hakukriteerit (Sujuvasti soteen-valmennus n.d.). Sujuvasti soteen-valmennukseen osallistuneet olivat saaneet tiedon valmennuksesta eri kautta. Osallistujat olivat huomanneet ilmoituksen valmennuksesta TAMK:in internet-sivuilta, kuulleet valmennuksesta TAKK:issa, SIMHE:n kautta ja suomen kielen verkko-opintojen kautta.

Osallistujat kokivat valmennusopintojen yhtenevyyden sairaanhoitajakoulutuksen kanssa positiiviseksi. Useampi osallistuja toivoi, että valmennusta voitaisiin kehittää monipuolisemmaksi ja sopimaan paremmin myös muihin sosiaali- ja terveysalan koulutuksiin kuin sairaanhoitajakoulutukseen. Tuloksissa nousi esiin osallistujien toive saada eri tutkintoihin valmentavia opintoja. Metropolia AMK:n verkkosivuilta selviää, että Helsingissä Metropolia-issa on tarjolla Jatkuvan oppimisen ja työllisyyden palvelukeskuksen (JOTPA) rahoittamia bioanalytiikan/laboratoriohoitajan, fysioterapeutin, kättilön, sairaanhoitajan sekä röntgenhoitajan pätevytysopintoja maahan muuttaneille (Metropolia n.d.a). TAMK:in verkkosivuilla kerrotaan koulutuksista ja palveluista maahanmuuttaneille (Tuni n.d.d). Marraskuussa 2023 TAMK:issa tarjolla olevista vaihtoehtoista löytyy JOTPA:n rahoittamana Sairaanhoitajaksi Suomessa-koulutus, joka mahdollistaa EU/ETA-

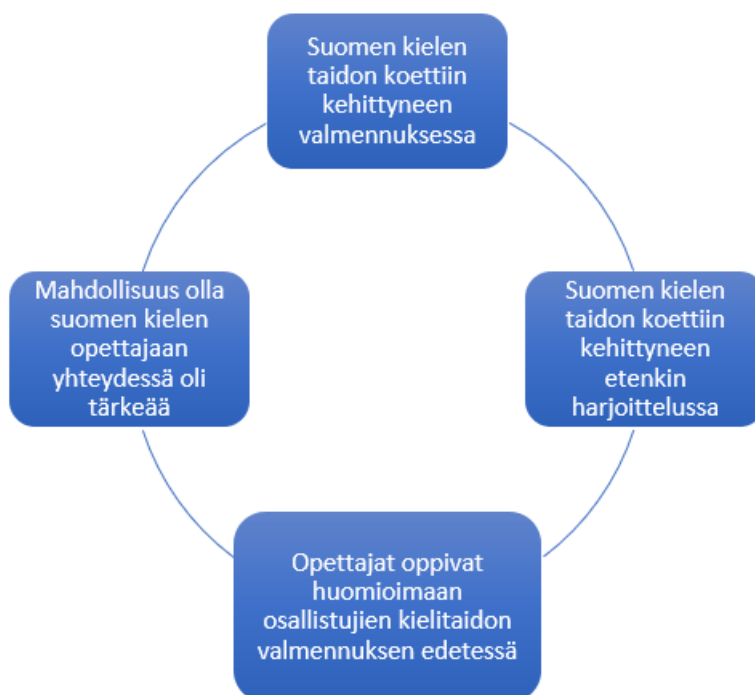
maiden ulkopuolella sairaanhoitajan tutkinnon suorittaneille työskentelyn jatkossa Suomessa (Tuni n.d.d). Eri ammattikorkeakouluissa oli hyvin tarjolla sairaanhoitajan valmennusopintoja, esimerkiksi sosiaalian valmennusopintoja taas tämän haastatteluaineiston osallistujat jäivät kaipaamaan.

Tieto jatko-opintomahdollisuuksista ja valintakokeista motivoi ja lisäsi osallistujien halua hakeutua ammattikorkeakouluopintoihin tai muihin opintoihin valmennuksen jälkeen. Erityisesti muutama osallistuja toi esiin, että haluaa hakeutua juuri TAMK:iin. Valmentava koulutus auttaa korkeakouluun hakeutumisessa (Tanskanen & Piispanen 2017, 107). Opintoihin hakeutuvilla maahanmuuttajilla tärkeimpänä ja motivoivimpana syynä nähdään parempi työllistyminen (Pylkkä 2016, 4). Maahanmuuttajien opiskelumotivaatiota lisää halu työllistyä koulutustaan vastaavaan ammattiin. Tällöin työ on mielekkäämpää ja pysyvämpää sekä tulotaso parempi. (Metsälä ym. 2020, 67.)

Toisaalta haastatteluista kävi ilmi, että osallistujat, jotka eivät halunneet hakeutua sairaanhoitajakoulutukseen eivät saaneet riittävästi tietoa jatko-opinnoista. Jos osallistujien taustat ja aiempi osaaminen tunnetaan entistä paremmin, alkuun pääseminen onnistuisi vauhdikkaammin. Motivointia, sitoutumista ja tuloksiin sekä tavoitteisiin päästäisiin entistä paremmin ja koulutus vastaisi juuri osallistujien toiveita ja urasuunnitelmia. Myös Karvin tekemässä kyselyssä toivottiin valmennusopinnoissa enemmän tukea jatko-opintoihin ja valintakoeprosesseen. (Tanskanen & Piispanen 2017, 109.)

Suomen kielen opiskelu

Osallistujat kokivat, että suomen kielen taito kehittyi valmennuksessa ja etenkin harjoittelussa. Mahdollisuus olla suomen kielen opettajaan yhteydessä koettiin tärkeäksi ja valmennuksen opettajat oppivat huomioimaan osallistujien kielitaidon valmennuksen edetessä (KUVIO 2).

KUVIO 2. Tutkimuskysymys 2:n keskeisimmät tulokset.

SOTE-silta-koulutuksessa opettajat ohjasivat opiskelijaa koulun lisäksi työpäikällä ja työyhteisöissä. Positiivista opiskelijapalautetta on saatu suomen kielitaidon ohjauksesta ja kehitymisestä autenttisissa työympäristöissä. (Matinheikki-Kokko 2020, 58.) Opinnäytetyön haastattelujen vastauksissa mahdollisuus olla yhteydessä suomen kielen opettajaan koettiin tärkeäksi. Osallistujat kokivat, että suomen kielen taidon kehittymistä tuettiin valmennuksen aikana.

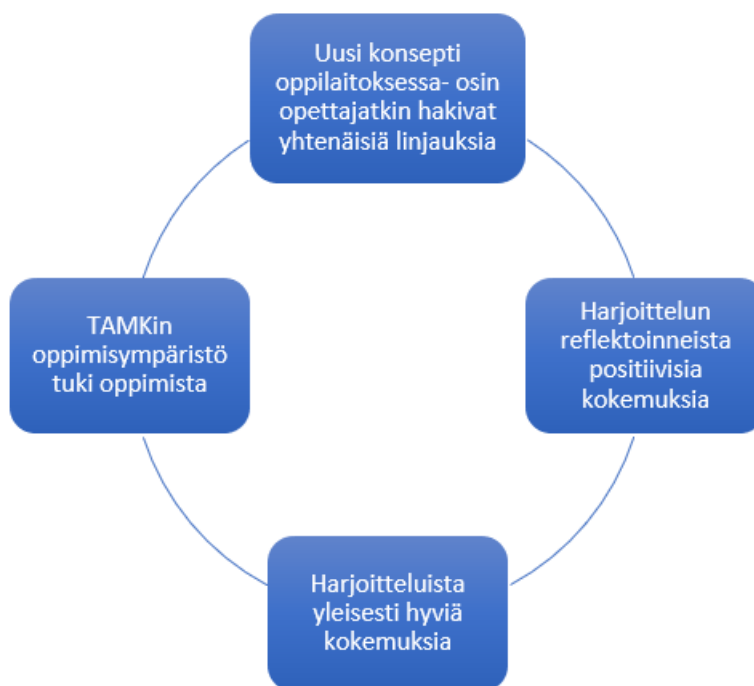
Urareitti-hankkeessa osallistujien suomen kielen taito kehittyi valmennuksessa. Kielitaidon kehittyminen huomattiin suomen kielen runsaampana ja monipuolisempaan käyttönä. Hiljaisemmat osallistujat ottivat aktiivisemmin osaa keskusteluihin ja suomen kielen kirjoittaminen kehittyi. (Tanskanen & Piispanen 2017, 109.) Myös tässä opinnäytetyössä suomen kielen taidon koettiin kehittyvän valmennuksen aikana. Osallistujat kokivat opetuksen suomen kielellä olevan hyvä asia. Etenkin harjoittelun aikana kielitaito kehittyi, koska suomen kieli oli valmennuksen osallistujien ja harjoittelupaikan ohjaajien ja asukkaiden välillä yleensä ainoa yhteinen puhuttu kieli.

Tutkimushankkeista nousee esille ammatillinen kielitaito ja sen kehittäminen. Koetaan, että kielikoulutus on riittämätöntä. Erityisesti terveydenhuoltoalan ammattilaisille kaivataan lisää ammatillisen kielen koulutusta. (Eskola-Kronqvist & Hirard 2016.)

On todettu, että hyvä suomen kielen taito on ammatillisen pätevytyksen ja työelämään pääsemisen edellytys (Metsälä ym. 2020, 71). Myös tässä opinnäytetyössä valmennukseen osallistujien vastauksista välittyi sama ajatus. Yhdessä haastattelussa osallistuja sanoi: ”Ilman suomen kieltä ei ole mitään.” Tämä lausahdus jäi mieleen. Huono suomen kielen taito saattaa vaikuttaa poissaolojen lisääntymiseen, tehtävien palauttamisen viivästymiseen ja motivaation heikkeneemiseen (Tanskanen & Piispanen 2017, 108). THL:n (2023) mukaan Suomessa ulkomaalaistaustaiset naiset eivät työllisty riittävästi, vaikka henkilöllä olisi riittävästi kielitaitoa ja tutkinto suoritettuna. Jopa 30 prosenttia hyvän suomen kielen taidon omaavista korkeakoulutetuista ulkomaalaistaustaisista naisista tekee työtä, johon ovat ylikoulutettuja. Ulkomaalaistaustaisilla miehillä kyseinen luku on puolet naisten vastaavasta. Yksi syy tälle on syrjintä työmarkkinoilla.

TAMK:in oppimisympäristö ja opiskelukulttuuri

Osallistujien mukaan uusi konsepti oppilaitoksissa oli haastavaa myös opettajille. Harjoittelut sekä harjoittelun reflektoinnit koettiin yleisesti positiivisina. TAMK:in oppimisympäristö tuki osallistujien oppimista (KUVIO 3).

KUVIO 3. Tutkimuskysymyksen 3 keskeisimmät tulokset.

Osallistujilla oli TAMK:in opetuksesta ja harjoittelusta yleisesti hyviä kokemuksia. Lähiopetus antaa mahdollisuuden henkilökohtaiseen vuorovaikutukseen, verkostojen rakentamiseen sekä osallistujien että opettajien kanssa. Lähiopetuksessa toteutuu luontevammin vuorovaikutus (Matinheikki-Kokko 2020, 59–60). Tuomisen ym. tutkimuksessa (2023, 22) maahanmuuttajat toivat ilmi, että pitävät suomalaisesta opiskelutavasta ja opetuksesta. Opinnäytetyön haastatteluissa tuli vastaan samankaltaisia ajatuksia. Osallistajat pitivät suomalaisessa opetustavassa erityisesti ennakoivuudesta ja helposti saatavilla olevasta opetussuunnitelmasta.

Tutkimuksessa kävi ilmi, että suomalaisessa opiskelukulttuurissa nähtiin positiivisena vapaus, kannustavuus ja joustavuus. Opettajia ja opetustiloja keuhuttiin sekä apua ja neuvoja oli saatu riittävästi. Yleisesti oltiin tyytyväisiä saadun opetuksen laatuun (Tuominen ym. 2023, 22). Osallistajat kokivat, että TAMK:in oppimisympäristö tuki oppimista. Harjoittelun reflektoinnit koettiin tärkeäksi, niissä pääsi keskustelemaan asioista, jotka harjoittelusta jäivät mietityttämään. Osallistajat saivat toisilta Sujuvasti soteen -osallistujilta tukea ja suurimmaksi osaksi osallistajat olivat tyytyväisiä lähiopetukseen. Joidenkin käytäntöjen suhteen opettajat vielä hakivat yhteisiä linjauksia.

Opettajien riittämätön yhteistyö saattaa vaikuttaa huolestuttavasti oppijan tuen tarpeen huomaamiseen, järjestämiseen ja toteuttamiseen. Keskittymällä toimintakulttuuriin, joka kannustaa erilaisuuteen sekä tukemiseen, tuottaa hyviä tuloksia. Tämä välittyy kunnioittavana ja välittävänä ilmapiirinä oppijoille. (Majoinen 2020.) Osallistujien haastatteluissa nousi esille oppilaitoksen yksittäisten opettajien välisiä kommunikaatiokatkoksia: jotkin haaveet kaatuivat siihen, etteivät osallistujien opettajat saaneet osallistujan mukaan yhteyttä opettajaan, jonka kautta olisi voinut päästä tutustumaan muihin opintoihin kuin sairaanhoitajaopintoihin.

TAMK:in opintosisällöistä osallistujat kokivat saavansa hyvin tietoa etukäteen. Tämä on myös opinnäytetyön tekijöiden kokemus. Opintojaksokuvaukset ovat pääosin hyvin saatavilla. Opintojaksojen soveltuminen edellyttää esitietoja, sisältöjen selvittelyä ja joskus niitä on haastavaa sovittaa muihin opintoihin. Oletetusti oppilaitoksen opettajatkin pääsevät kehittämään sairaanhoitajien valmennusopintoja kerättyjen palautteiden pohjalta ja saavat näin arvokasta tietoa osallistujilta. Toisaalta opettajien resurssit eivät varmasti riitä yksittäisten valmennuksen osallistujien osalta selvittelyyn, mihin he voisivat päästä osallistumaan. Voisiko tässä hyödyntää oppilaitoksen muuta henkilökuntaa? Voisiko valmennusopinnoissa olla mahdollisuus tehdä lisäksi jotain lisäopintoja opintotarjonnan ulkopuolelta?

Urareitti-hankkeessa osallistujilta kysyttiin palautetta hankkeesta 2–3 viikon välein. Osallistujat pitivät myös luokkakokouksia, joissa ei ollut opettajia paikalla. Luokkakokouksista saatiin palautetta nimettöminä. (Tanskanen & Piispanen 2017, 104.) Sujuvasti soteen-valmennuksen aikana palautetta kerättiin jokaisen opintojakson yhteydessä. Sen lisäksi oli käytössä erillisiä palautteiden keruita. Valmennuksen kehittämisessä voisi hyödyntää vaihtoehtoisesti myös Urareitti-hankkeessa käytettyjä palautemenetelmiä. Tällöin palautetta saisi mahdollisimman ajankohtaisesti.

9.4 Jatkotutkimusaiheet

Jatkossa valmennusopinnoista voisi tutkia, miten Sujuvasti soteen-valmennukseen osallistuneet ovat saaneet valmiuksia jatko-opintoja ajatellen. Lisäksi voisi selvittää, miten valmennuksen osallistujat ovat työllistyneet ja onko heidän suomen kielen taitonsa kehittynyt. Sujuvasti soteen-valmennuksessa mukana olleiden harjoittelupaikkojen työntekijöiden kokemuksia osallistujan ohjaamisesta olisi myös mielenkiintoista saada selville.

Vuonna 2023 aloittaneita Sujuvasti soteen-valmennuksen ryhmiä voisi haastatella heidän kokemuksistaan valmennuksen kehittymisestä ja mitä muutoksia he haluaisivat valmennukseen. Osallistujien kokemuksia voisi myös verrata eri ryhmien välillä. Entä miten Sairaanhoidajaksi Suomessa-koulutus eroaa Sujuvasti soteen-valmennuksesta? Myös tämän opinnäytetyön tuloksia voisi hyödyntää tämän uuden koulutuksen kehittämisessä.

Osallistujat kokivat valmennuksen alussa suomen kielellä opiskelun haastavaksi. Suomen kielen kielitaito kehittyi valmennuksen aikana, jolloin myös opintojaksojen sisältö alkoi hahmottumaan paremmin ja opintojaksot tuntua mahdollisesti kevyemmiltä. Osa olisi halunnut enemmän lähiopetusta, toisilla oli toivetta etäopetuspainotteisemmasta opetuksesta. Yksi jatkotutkimusaihe voisikin olla, mitä vaikutuksia etäopetuksella olisi osallistujien oppimiseen valmennusopintojen aikana.

LÄHTEET

Aaltio, I. & Puusa, A. 2020. Mitä laadullisen tutkimuksen arvioinnissa tulisi ottaa huomioon? Teoksessa Puusa, A. & Juuti, P. (toim.) Laadullisen tutkimuksen näkökulmat ja menetelmät. Helsinki: Gaudeamus, 177–188.

Airas, M., Delahunty, D., Laitinen, M., Saarilampi, M-L., Sarparanta, T., Shem-sedini, G., Stenberg, H., Vuori, H. & Väättäinen H. 2019. Taustalla on väliä. Ulkomaalaistaustaiset opiskelijat korkeakoulupolulla. Kansallinen koulutuksen arviointikeskus (22). Tampere: Painatus PunaMusta Oy. Viitattu 10.7.2023. https://karvi.fi/wp-content/uploads/2019/11/KARVI_2219.pdf

Aksovaara, S. & Maunonen-Eskelinen, I. 2013. Oppimisen iloa tukeva oppimisympäristö. JAMK. Verkko uutinen. Viitattu 8.7.2023. <https://oppimateriaalit.jamk.fi/ajatusliikkuu/artikkelit/oppimisen-iloa-tukeva-oppimisymparisto/>

Alisaari, J., Kaukko, M. & Heikkola, L. M. 2022. Kotoutuminen, kuulumisuus, kieli-taito ja kaverit-Opetushenkilöstön huolenilmauksia maahanmuuttotasaustaisten oppilaiden osaamisesta ja mahdollisuuksista. Kasvatus & Aika 16 (2), 26–46. <https://doi.org/10.33350/ka.103434>

Alho, R. 2023. Maahanmuuttajien kokemuksia työskentelystä ja asumisesta Suomessa. Tulevaisuuden Suomen tekijät- tutkimushanke. Viitattu 14.9.2023. <https://www.e2.fi/media/julkaisut-ja-alustukset/tst/tulevaisuuden-suomen-tekijat-julkaisu.pdf>

Amankwaa, L. 2016. Creating Protocols for Trustworthiness in Qualitative Research. *Journal of Cultural Diversity* 23 (3), 121–127. Viitattu 17.6.2023. Vaatii käyttöoikeuden. <https://web-p-ebshost-com.libproxy.tuni.fi/ehost/pdfviewer/pdfviewer?vid=0&sid=40e7d19e-761e-414a-8a51-b13920551f6c%40redis>

Baumgartner, T. 2023. Maahanmuuttajien osaamista jää käyttämättä työmarkkinoilla. Tilastokeskus 17.1.2023. Viitattu 14.9.2023. <https://www.stat.fi/tietotrendit/artikkelit/2023/maahanmuuttajien-osaamista-jaa-kayttamatta-tyomarkkinoilla/>

Cope, D. G. 2014. Methods and Meanings: Credibility and Trustworthiness of Qualitative Research. *Oncology Nursing Forum* 41 (1), 89–91. Viitattu 17.6.2023. <http://onf.ons.org/pubs/article/233111/download>

Duodecim. 2016. Hoitotyö. Verkkosivu. Viitattu 3.10.2022. www.terveyskirjasto.fi/ltt01168

Elo, S., Kääriäinen, M., Kanste, O., Pölkki, T., Utriainen, K. & Kyngäs, H. 2014. Qualitative Content Analysis: A Focus on Trustworthiness. *SAGE Open* 4 (1). Viitattu 17.6.2023. Vaatii käyttöoikeuden. <https://journals-sagepub-com.libproxy.tuni.fi/doi/epub/10.1177/2158244014522633>

Eskola-Kronqvist, A., Helander, J. & Parkkonen, V. 2017. Korkeasti koulutettujen maahanmuuttajien AHOT-prosessit vaihtelevat. Teoksessa Hirard, T. & Eskola-Kronqvist, A. (toim.) Maahanmuuttajien urareitit. HAMK Unlimited Professional

11.11.2017. Viitattu 7.7.2023. <https://unlimited.hamk.fi/ammattillinen-osaaminen-ja-opetus/ahot-prosessi/>

Eskola-Kronqvist, A. & Hirard, T. 2016. Valmentava koulutus vie maahan muuttanutta elämässä eteenpäin. Teoksessa Hirard, T. & Eskola-Kronqvist, A. (toim.) Maahanmuuttajien urareitit. HAMK Unlimited Journal 22.11.2016, 14–26. Viitattu 7.7.2023. <https://unlimited.hamk.fi/ammattillinen-osaaminen-ja-opetus/valmentava-koulutus-vie-maahan-muuttanutta-elamassa-eteenpain/>

Euroopan komissio. n.d. Euroopan unioniin suuntautuva muuttoliike – tilastotietoa. Verkkosivu. Viitattu 6.11.2023. https://commission.europa.eu/strategy-and-policy/priorities-2019-2024/promoting-our-european-way-life/statistics-migration-europe_fi

Ezeonodo, A., Rimpioja, P. & Matinheikki-Kokko, K. 2018. Sairaanhoidajan osaamisen dokumentteihin perustuva arviointi. Teoksessa Hirard, T. & Eskola-Kronqvist, A. (toim.) Maahanmuuttajien urareitit. HAMK Unlimited Journal 6.6.2018. Viitattu 7.7.2023. <https://unlimited.hamk.fi/ammattillinen-osaaminen-ja-opetus/sairaanhoidajan-osaamisen-arviointi/>

Gothóni, R., Karjalainen, A. L., Koistinen, P. & Kolkka, M. 2016. Osallistavaa oppimista ja kehittämistä. Helsinki: Diakonia-ammattikorkeakoulu.

Heckmann, F. & Schnapper, D. 2016. The Integration of Immigrants in European Societies: National Differences and Trends of Convergence. De Gruyter Oldenbourg. <https://doi.org/10.1515/9783110507324>

Helminen, J. 2020. Ulkomailla suoritetulla koulutuksella sosiaalihuollon laillistetuksi ammattihenkilöksi. Teoksessa Rimpioja, P., Matinheikki-Kokko, K., Metsälä, E. & Sairanen, R. (toim.) SOTE-silta-täydennyskoulutusta maahan muuttaneille sosiaali- ja terveysalan ammattilaisille. E-kirja. Helsinki: Trinket Oy, 45–54. <https://www.theseus.fi/bitstream/handle/10024/349273/2020%20Mikro-kirja%2035%20SOTE-silta%20-t%c3%a4ydennyskoulutusta%20maahan%20muuttaneille%20sosiaali-%20ja%20terveysalan%20ammattilaisille.pdf?sequence=2&isAllowed=y>

Himanen, S. & Salin S. 2023. Maahanmuuttajien työllistymishaasteiden tarkastelua. TAMK Journal 8.6.2023. Viitattu 6.9.2023. <https://sites.tuni.fi/tamk-julkaisut/terveys/maahanmuuttajien-tyollistymishaasteiden-tarkastelua-sari-himanen-ja-sirpa-salin/>

Himanen, S., Salin. & Lietsala, R. 2023. Miten tukea maahanmuuttajataustaisten työyhteisöön integroitumista? TAMK:in julkaisut 28.9.2023. Viitattu 5.11.2023. <https://sites.tuni.fi/tamk-julkaisut/terveys/miten-tukea-maahanmuuttajataustaisten-tyoyhteisoon-integroitumista/>

Hirsjärvi, S. & Hurme, H. 2022. Tutkimushaastattelu: Teemahaastattelun teoria ja käytäntö. E-kirja. 2. uud. painos. Helsinki: Gaudeamus. Viitattu 26.4.2023. Vaatii käyttöoikeuden. <https://www.ellibslibrary.com/reader/9789523458123>

Hyvärinen, M. 2017. Haastattelun maailma. Teoksessa Hyvärinen, M., Nikander, P. & Ruusuvaori, J. (toim.) Tutkimushaastattelun käsikirja. E-kirja. Tampere: Vastapaino. Viitattu 16.6.2023. Vaatii käyttöoikeuden. <https://www.elibrary.com/reader/9789517686112>

Hyvärinen, N., Metsälä, J., Koivula, M. & Kaunonen, M. 2017. Maahanmuuttajaisairaanhoidattajien kokemuksia sopeutumisesta työhön ja työyhteisöihin: Systemaattinen kirjallisuuskatsaus. Tutkiva Hoitotyö 15 (2), 3–13. Viitattu 6.1.2023. Vaatii käyttöoikeuden. <https://www.proquest.com/docview/2300555510?accountid=14242&parentSessionId=kd8kf58P3X%2FvigBnZy4gft13%2Ba-QsAXPd18SHNKRv8cw%3D&pq-origsite=primo>

Kananen, J. 2014. Laadullinen tutkimus opinnäytetyönä. Jyväskylä: Jyväskylän ammattikorkeakoulu.

Kananen, J. 2017a. Kehittämistutkimus interventiotutkimuksen muotona. Jyväskylä: Jyväskylän ammattikorkeakoulu.

Kananen, J. 2017b. Laadullinen tutkimus pro graduna ja opinnäytetyönä. Jyväskylä: Jyväskylän ammattikorkeakoulu.

Kananen, J. 2019. Opinnäytetyön ja pro gradun pikaopas. Jyväskylä: Jyväskylän ammattikorkeakoulu.

Kankkunen, P. & Vehviläinen-Julkunen, K. 2015. Tutkimus hoitotieteessä. 3-4 uud. painos. Helsinki: Sanoma Pro Oy.

Kattilakoski, R. 2019. Oppimista tukeva oppimisympäristö. Valteri 12.3.2019. Verkkosivu. Viitattu 7.7.2023. <https://www.valteri.fi/artikkelit/oppimista-tukeva-oppimisymparisto/>

Kazi, V., Alitolppa-Niitamo, A. & Kaihovaara, Antti (toim.). 2019. Kotoutumisen kokonaiskatsaus 2019: Tutkimusartikkeleita kotoutumisesta. TEM oppaat ja muut julkaisut 2019:10. Helsinki: Työ- ja elinkeinoministeriö.

Keva. 2023. Kuntien työvoimaennuste: Hoitajapula kaksinkertaistui kahdessa vuodessa. Uutinen 1.3.2023. Viitattu 14.9.2023. <https://www.keva.fi/uutiset-ja-artikkelit/kuntien-tyovoimaennuste-hoitajapula-kaksinkertaistui-kahdessa-vuodessa/>

Kielitoimiston sanakirja. 2022. Kotoutua. Verkkosivu. Viitattu 9.1.2023. <https://www.kielitoimistonsanakirja.fi/#/kotoutua?searchMode=all>

Korstjens, I, & Moser, A. 2018. Series: Practical Guidance to Qualitative Research. Part 4: Trustworthiness and Publishing. The European Journal of General Practice 24 (1), 120-124. Viitattu 17.6.2023. Vaatii käyttöoikeuden. <https://www.tandfonline.com/doi/full/10.1080/13814788.2017.1375092>

Kosonen, K. 2020. Oulun ammattikorkeakoulun mallilla maahanmuuttajat kohti sairaanhoidattajan, sosionomin ja tradenomin tutkintoja. ePooki, Oulun ammattikorkeakoulun tutkimus- ja kehitystyön julkaisut. 89/2020 1–24. 16.11.2020. Viitattu

15.11.2022. https://www.theseus.fi/bitstream/handle/10024/347551/ePooki%2089_2020.pdf?sequence=2&isAllowed=y

Kotoutuminen.fi. 2021. Keskeiset kotoutumiseen liittyvät käsitteet. Verkkosivu. Viitattu 4.9.2023. <https://kotoutuminen.fi/keskeiset-kasitteet>

Kylmä, J. & Juvakka, T. 2007. Laadullinen terveystutkimus. Helsinki: Edita Prima Oy.

Laki kotoutumisen edistämisestä. 14.4.2023/681. Viitattu 31.7.2023. <https://www.finlex.fi/fi/laki/alkup/2023/20230681>

Laki terveydenhuollon ammattihenkilöistä 28.6.1994/559. Viitattu 6.7.2023. <https://www.finlex.fi/fi/laki/ajantasa/1994/19940559>

Larja, L. 2019. Maahanmuuttajanaiset työmarkkinoilla ja työmarkkinoiden ulkopuolella. Teoksessa Kazi, V., Alitolppa-Niitamo, A. & Kaihovaara, A. (toim.) Kotoutumisen kokonaiskatsaus 2019: Tutkimusartikkeleita kotoutumisesta. Helsinki: Työ- ja elinkeinoministeriö, 28–42. Viitattu 26.10.2023. https://julkaisut.valtioneuvosto.fi/bitstream/handle/10024/162005/TEM_oppaat_10_2019_Tutkimusartikkeleita_kotoutumisesta_20012020.pdf

Larja, L. & Luukko, J. 2018. Koulutuksen ja työn vastaavuus. Teoksessa Toivanen, M., Väänänen, A., Kurki, A-L., Bergbom, B. & Airila, A. (toim.) Moni osaa! Työpaikkaosaaminen monikulttuurisilla työpaikoilla. Helsinki: Työterveyslaitos, 23–45. Viitattu 26.10.2023. https://ec.europa.eu/migrant-integration/sites/default/files/2018-06/Manycan_Moniosaa.pdf

Lepola, L. 2017. Ammattikorkeakoulujen maahanmuuttajille järjestämä korkeakouluopintoihin valmentava koulutus vuosina 2010–2017. Kansallinen koulutuksen arviointikeskus 15. Viitattu 6.9.2023. https://karvi.fi/wp-content/uploads/2017/06/KARVI_1517.pdf

Luomanen, J. & Nikander, P. 2017. Haavoittuvat haastateltavat? Teoksessa Hyvärinen, M., Nikander, P. & Ruusuvoori, J. Tutkimushaastattelun käsikirja. E-kirja. Tampere: Vastapaino. Viitattu 16.6.2023. Vaatii käyttöoikeuden. <https://www.ellibslibrary.com/reader/9789517686112>

Maahanmuuttovirasto. 2021. Maahanmuuton tilastot 2020: Suomeen muutetaan useimmiten työn takia, korona vaikutti hakemusten määrään. Verkkouutinen 20.1.2021. Viitattu 19.6.2023. <https://migri.fi/-/maahanmuuton-tilastot-2020-suomeen-muutetaan-useimmiten-tyon-takia-korona-vaikutti-hakemusten-maaraan>

Majoinen, J. 2020. Oppimisympäristöllä on väliä. Opeopiskelija 28.8.2020. Verkkouutinen. Viitattu 6.9.2023. <https://www.sool.fi/opeopiskelija/artikkelit/oppimisymparistolla-on-valia/>

Martelin, T., Nieminen, T., Väänänen, A. & Toivanen, M. 2020. Työ ja työllistymisen esteet. Teoksessa Kuusio, H., Seppänen, A., Jokela, S., Somersalo, L & Lilja, E. (toim.) Ulkomaalaistaustaisten terveys ja hyvinvointi Suomessa: FinMonik-tutkimus 2018–2019. Helsinki: Punamusta Oy, 49–60. Viitattu 26.10.2023.

https://www.julkari.fi/bitstream/handle/10024/139210/URN_ISBN_978-952-343-034-1.pdf?sequence=1&isAllowed=y

Matinheikki-Kokko, K. 2020. Tuloksellista täydennyskoulutusta. Teoksessa Rimpioja, P., Matinheikki-Kokko, K., Metsälä, E. & Sairanen, R. (toim.) SOTE-silta-täydennyskoulutusta maahan muuttaneille sosiaali- ja terveysalan ammattilaisille. E-kirja. Helsinki: Trinket Oy, 56–63. <https://www.theseus.fi/bitstream/handle/10024/349273/2020%20Mikrokirja%2035%20SOTE-silta%20-t%C3%A4ydennyskoulutusta%20maahan%20muuttaneille%20sosiaali-%20ja%20terveysalan%20ammattilaisille>

Metropolia n.d.a. Koulutusmahdollisuudet ja osaamisen täydentäminen maahanmuuttajille. Verkkosivu. Viitattu 4.11.2023. <https://www.metropolia.fi/fi/opiskelu-metropoliassa/maahanmuuttajille>

Metsälä, E., Kattainen, E. & Rimpioja, P. 2020. SOTE-silta-täydennyskoulutus maahanmuuttajien ja terveysalan organisaatioiden tarpeita palvelemissa. Teoksessa Rimpioja, P., Matinheikki-Kokko, K., Metsälä, E. & Sairanen, R. (toim.) SOTE-silta-täydennyskoulutusta maahan muuttaneille sosiaali- ja terveysalan ammattilaisille. E-kirja. Helsinki: Trinket Oy, 64–73. <https://www.theseus.fi/bitstream/handle/10024/349273/2020%20Mikrokirja%2035%20SOTE-silta%20-t%C3%A4ydennyskoulutusta%20maahan%20muuttaneille%20sosiaali-%20ja%20terveysalan%20ammattilaisille.pdf?sequence=2&isAllowed=y>

Mikkonen, I., Vähähyppä, K. & Kankaanranta, M. 2012. Mistä on oppimisympäristöt tehty? Teoksessa Kankaanranta, M., Mikkonen, I. & Vähähyppä, K. (toim.) Tutkittua tietoa oppimisympäristöistä. Tieto- ja viestintätekniiikan käyttö opetuksessa. E-kirja. Edita Prima Oy, 5–8. Viitattu 21.6.2023. http://www03.edu.fi/aineistot/oppimisymparistot/tutkittua_tietoa_oppimisymparistoista_VERKKO.pdf

Mustanoja, L., Tervola, M., Sandberg, K. & O'Dell, M. 2017. Kielen resurssit ja yhteiskunnallinen eriarvoistuminen. Teoksessa Latomaa, S., Luukka, E. & Lilja, N. (toim.) Kielitietoisuus eriarvoistuvassa yhteiskunnassa. E-kirja. Jyväskylä: Suomen soveltavan kielitieteen yhdistys AFinLA, 161–180. Viitattu 21.6.2023. [kielen resurssit ja yhteiskunnallinen eriarvoistuminen.pdf \(tuni.fi\)](https://www.tuni.fi/kielen-resurssit-ja-yhteiskunnallinen-eriarvoistuminen.pdf)

Mäki-Havulinna, J. 2018. Opettajan merkitys tukea tarvitsevan oppilaan koulupäivässä. Kasvatustieteiden laitos. Tampereen yliopisto. Kasvatustieteiden julkaisuja 2018. Väitöskirja. Viitattu 18.11.2022. https://andor.tuni.fi/permalink/358FIN_TAMPO/1kfmqvo/alma9911266956505973

Oikarainen, A. 2022. Effects of an Educational Intervention on Mentors' Competence in Mentoring Culturally and Linguistically Diverse Nursing Students. Lääketieteellinen tieteellinen tiedekunta. Lääketieteellinen tutkimuskeskus. Oulun yliopisto. Väitöskirja. Viitattu 6.9.2023. <http://jultika.oulu.fi/files/isbn9789526233116.pdf>

Opetus- ja kulttuuriministeriö. 2019. Maahanmuuttajien koulutuspolut ja integrointi: Kipupisteet ja toimenpide-esitykset 3 (1). Helsinki. Viitattu 5.9.2023.

https://julkaisut.valtioneuvosto.fi/bitstream/handle/10024/161285/OKM_1_2019_Maahanmuuttajien%20koulutuspolut.pdf?sequence=1&isAllowed=y

Opintopolku. n.d. Ammattikorkeakoulututkinnot. Verkkosivu. Viitattu 24.10.2022. <https://opintopolku.fi/konfo/fi/sivu/ammattikorkeakoulututkinnot>

Palonen, M. & Kylmä, J. 2022. Avoin haastattelu ja teemahaastattelu aineistonkeruumenetelminä laadullisessa hoitotieteellisessä tutkimuksessa. *Hoitotiede* 2022, 34 (4), 281-294. Viitattu 27.4.2023. Vaatii käyttöoikeuden. <https://web-s-ebscohost-com.libproxy.tuni.fi/ehost/pdfviewer/pdfviewer?vid=0&sid=99462ae0-3759-4fd3-89e7-c7343308004f%40redis>

Peda. n.d. Erilaisia viestintätyylejä. Verkkosivu. Viitattu 21.6.2023. <https://peda.net/kol/foorumi/m/mkk/t2kk/mit%C3%A4-on-kulttuuri/ko>

Puusa, A. 2020. Haastattelutyypit ja niiden metodiset ominaisuudet. Teoksessa Puusa, A. & Juuti, P. 2020. *Laadullisen tutkimuksen näkökulmat ja menetelmät*. E-kirja. Helsinki: Gaudeamus. Viitattu 14.5.2023. Vaatii käyttöoikeuden. <https://www.ellibslibrary.com/reader/9789523456167>

Puusa, A. & Julkunen, S. 2020. Uskottavuuden arviointi laadullisessa tutkimuksessa. Teoksessa Puusa, A. & Juuti, P. 2020. *Laadullisen tutkimuksen näkökulmat ja menetelmät*. Helsinki: Gaudeamus, 189–201.

Puusa, A. & Juuti, P. (toim.) 2020. *Laadullisen tutkimuksen näkökulmat ja menetelmät*. E-kirja. Helsinki: Gaudeamus. Viitattu 26.4.2023. Vaatii käyttöoikeuden. <https://www.ellibslibrary.com/reader/9789523456167>

Pylkkä, O. 2016. Opettajaksi kasvun kulmakiviä Specima-koulutuksessa. *Kieli, koulutus ja yhteiskunta*. E-lehti. Viitattu 21.10.2023. <https://jyx.jyu.fi/bitstream/handle/123456789/51356/opettajaksi-kasvun-kulmaki-va-specima-koulutuksessa.pdf?sequence=1>

Rajala, S. & Takaeilola, M. 2017. Ammatillisen kielitaidon kehittyminen sairaanhoitajien pätevoitymiskoulutuksessa. *Kieli- koulutus- ja yhteiskunta* 8 (5) 12.10.2017. E-lehti. Viitattu 21.10.2023. <https://www.kieliverkosto.fi/fi/journals/kieli-koulutus-ja-yhteiskunta-lokakuu-2017-2/ammattillisen-kielitaidon-kehittyminen-sairaanhoitajien-patevoitymiskoulutuksessa>

Rimpioja, P., Matinheikki-Kokko, K. & Sairanen, R. 2020. Johdanto SOTE-silta-täydennyskoulutukseen. Teoksessa Rimpioja, P., Matinheikki-Kokko, K., Metsälä, E. & Sairanen, R. (toim.) *SOTE-silta-täydennyskoulutusta maahan muuttaneille sosiaali- ja terveysalan ammattilaisille*. E-kirja. Helsinki: Trinket Oy, 6–15. <https://www.theseus.fi/bitstream/handle/10024/349273/2020%20Mikro-kirja%2035%20SOTE-silta%20-t%c3%a4ydennyskoulutusta%20maahan%20muuttaneille%20sosiaali-%20ja%20terveysalan%20ammattilaisille.pdf?sequence=2&isAllowed=y>

Sairanen, R. 2020. Historiikki sairaanhoitajien koulutuspoluista. Teoksessa Rimpioja, P., Matinheikki-Kokko, K., Metsälä, E. & Sairanen, R. (toim.) *SOTE-silta-*

täydennyskoulutusta maahan muuttaneille sosiaali- ja terveystieteiden ammattilaisille. E-kirja. Helsinki: Trinket Oy, 17–27. <https://www.theseus.fi/bitstream/handle/10024/349273/2020%20Mikrokirja%2035%20SOTE-silta%20-%20a4ydennyskoulutusta%20maahan%20muuttaneille%20sosiaali-%20ja%20terveysalan%20ammattilaisille.pdf?sequence=2&isAllowed=y>

Selkokeskus. 2021. Selkokieli. Verkkosivu. Viitattu 9.11.2022. <https://selkokeskus.fi/selkokieli/>

Sisäministeriö. 2013. Valtioneuvoston periaatepäätös maahanmuuton tulevaisuus 2020- Strategiasta. Verkkosivu. Viitattu 6.7.2023. https://julkaisut.valtioneuvosto.fi/bitstream/handle/10024/80057/Maahanmuuton_tulevaisuus_2020_fi.pdf

StaffPoint n.d. Spring House Oy-merkittävää kasvua arjen muutoksilla. Verkkosivu. Viitattu 31.7.2023. <https://www.staffpoint.fi/staffpoint-konserni/konserninyritykset/spring-house-oy>

Opetussuunnitelma 2022–2023. 2023. Sujuvasti soteen-valmennus. Tiedote 16.1.2023. Viitattu 4.11.2023.

Sujuvasti soteen-valmennus n.d. Koulutusessite. Viitattu 5.11.2023. https://projects.tuni.fi/uploads/2022/03/53cf2210-sinustako-sairaanhoitaja_osallistujat.pdf

Sutela, H. & Larja, L. 2015. Yli puolet Suomen ulkomaalaistaustaisista muuttanut maahan perhesyistä. Ulkomaista syntyperää olevien työ- ja hyvinvointitutkimus 2014. Verkkajulkaisu. 15.10.2015. Viitattu 19.6.2023. https://www.stat.fi/tup/maahanmuutto/art_2015-10-15_001.html

Tanskanen, M. & Piispanen, M-L. 2017. Valmentava koulutus on kielen ja ammattialan oppimisen yhteispeliä. Laurea, 103–110. Artikkelijulkaisu. Viitattu 21.10.2023. https://www.hamk.fi/wp-content/uploads/2018/08/VALMA_kielen-ja-amm._oppimisen_yhteispeli%C3%A4_Tanskanen-Piispanen.pdf

Tarnanen, M., & Pöyhönen, S. 2013. Maahanmuuttajien suomen kielen taidon riittävyys ja työllistymisen mahdollisuudet. Puhe ja kieli, 31:4, 140–145. Viitattu 4.8.2023. <https://journal.fi/pk/article/view/4750>

Te-palvelut. 2022. Kotoutumiskoulutus. Verkkosivu. Viitattu 16.5.2023. <https://tyomarkkinatori.fi/palvelut/506aa5c2-7f1d-49fe-854d-0de33e03f6f1/kotoutumiskoulutus>

Terveyden ja hyvinvoinnin laitos. 2021. Maahanmuutto ja kulttuurinen moninaisuus. Käsitteet. Verkkosivu. Viitattu 24.10.2022. <https://thl.fi/fi/web/maahanmuutto-ja-kulttuurinen-moninaisuus/tyon-tueksi/kasitteet>

Terveyden ja hyvinvoinnin laitos. 2023. Maahanmuutto ja kulttuurinen moninaisuus: Työelämä. Viitattu 31.7.2023. <https://thl.fi/fi/web/maahanmuutto-ja-kulttuurinen-moninaisuus/kotoutuminen-ja-osallisuus/tyoelama>

Tervola, M. 2019. Maahanmuuttajalääkärien suomen kielen taito ja kielitaitotarpeet: Erityisalan kielitaidon näkökulma lääkärin työhön. Tampereen yliopisto.

- Väitöskirja. Viitattu 9.11.2022. <https://trepo.tuni.fi/bitstream/handle/10024/116309/978-952-03-1164-3.pdf?sequence=2&isAllowed=y>
- Tevameri, T. 2022. Sosiaali- ja terveystieteiden tutkimuskeskuksen tutkimusraportti 2. Helsinki. https://julkaisut.valtioneuvosto.fi/bitstream/handle/10024/163908/TEM_2022_2_T.pdf
- Toivanen, M., Gluschkoff, K., Bergbom, B. & Väänänen, A. 2023. Koulutettujen työttömien ulkomaalais- ja suomalaistaustaisten naisten työllisyyspolut. Yhteiskuntapolitiikka 88 (1), 32–44. Viitattu 26.10.2023. https://www.julkari.fi/bitstream/handle/10024/146123/YP2301_Toivanenym.pdf?sequence=1
- Tolonen, J. 2018. Maahanmuuttajien koulutuspolkujen lähtökohtia ja esteitä. Teoksessa Halonen, A., Sundqvist, L. & Tomberg, M. (toim.). Sujuvampia opintopolkuja maahanmuuttajille Satakunnassa. Helsinki. Viitattu 6.1.2023. https://www.theseus.fi/bitstream/handle/10024/154187/Diak_puheenvuoro_17_verkko.pdf?sequence=1&isAllowed=y
- Tuni. n.d.a. Sujuvasti soteen- valmennus maahanmuuttajien työllistymisen nopeuttamiseksi. Verkkosivu. Viitattu 4.11.2022. https://projects.tuni.fi/uploads/2022/03/53cf2210-sinustako-sairaanhoitaja_osallistujat.pdf
- Tuni. n.d.b. Vikkelästi töihin. Verkkosivu. Viitattu 16.10.2022. www.tuni.fi/fi/tutkimus/vikkelasti-toihin
- Tuni. n.d.c. Sairaanhoitajaksi Suomessa. Verkkosivu. Viitattu 5.9.2023. <https://www.tuni.fi/fi/tule-opiskelemaan/sairaanhoitajaksi-suomessa>
- Tuni. n.d.d. Koulutukset ja palvelut maahanmuuttaneille. Verkkosivu. Viitattu 4.11.2023. <https://www.tuni.fi/fi/tule-opiskelemaan/tamk-koulutustarjonta/maahanmuuttaneille>
- Tuomi, J. & Sarajärvi, A. 2018. Laadullinen tutkimus ja sisällönanalyysi. 2. uud. painos. Helsinki: Tammi.
- Tuominen, J., Ahomäki, M. & Silfversten, N. 2023. Korkeasti koulutetut koulutustaan vastaamattomissa tehtävissä – Kansainvälisten työntekijöiden kokemuksia jatkuvasta oppimisesta. Jatkuvan oppimisen ja työllistymisen palvelukeskus 4/2023. Viitattu 21.10.2023. https://backend.jotpa.fi/sites/default/files/documents/Jotpa_Korkeasti%20koulutetut%20koulutustaan%20vastaamattomissa%20teht%C3%A4viss%C3%A4_15092023.pdf
- Tutkimuseettinen neuvottelukunta TENK. 2023. Hyvä tieteellinen käytäntö ja sen loukkausepäilyjen käsitteleminen Suomessa. Tutkimuseettinen neuvottelukunta 2/2023. Helsinki: Tutkimuseettinen neuvottelukunta. Viitattu 11.10.2023. https://tenk.fi/sites/default/files/2023-03/HTK-ohje_2023.pdf
- Tutkimuseettisen neuvottelukunnan ohje 2019. Ihmiseen kohdistuvan tutkimuksen eettiset periaatteet ja ihmistieteiden tieteellinen ennakoarviointi Suomessa. 2. uud. painos. Helsinki: Tutkimuseettinen neuvottelukunta 3/2019. Viitattu

13.11.2022. https://tenk.fi/sites/default/files/2021-01/lhmistieteiden_eettisen_ennakkoarvioinnin_ohje_2020.pdf

Työ- ja elinkeinoministeriö. 2021. Viranomaisen tehtävät. Verkkosivu. Viitattu 4.7.2023. <https://kotoutuminen.fi/web/kotoutuminen/viranomaisten-tehtavat>

Työ- ja elinkeinoministeriö. 2022. Maahanmuuttajien kotoutuminen edellyttää yhdenvertaisuutta ja yhteistyötä. Verkkosivu. Viitattu 8.1.2023. <https://kotoutuminen.fi/etusivu>

Työ- ja elinkeinoministeriö. 2023. Kotoutumislain kokonaisuudistus nopeuttaa maahanmuuttaneiden kotoutumista ja työllistymistä. Viitattu 6.11.2023. <https://valtioneuvosto.fi/-/1410877/kotoutumislain-kokonaisuudistus-nopeuttaa-maahanmuuttaneiden-kotoutumista-ja-tyollistymista>

Työ- ja elinkeinoministeriö n.d.a. Alueellinen yhteistyö. Verkkosivu. Viitattu 28.6.2023. <https://kotoutuminen.fi/alueellinen-yhteistyö>

Työ- ja elinkeinoministeriö n.d.b. Maahanmuutto Pirkanmaalla ja Keski-Suomessa. Verkkosivu. Viitattu 28.6.2023. <https://kotoutuminen.fi/pirkanmaa-ja-keski-suomi>

Valli, R. (toim.) 2018. Ikkunoita tutkimusmetodeihin 1. Metodien valinta ja aineistonkeruu: virikkeitä aloittelevalle tutkijalle. Jyväskylä: PS-kustannus.

Valvira. 2022. Laillistettavat. Verkkosivu. Viitattu 8.11.2022. <https://www.valvira.fi/terveydenhuolto/ammattioikeudet/hakemusohjeet/>

Valvira. 2023. EU- tai ETA-valtioiden ulkopuolella koulutettu sairaanhoitaja. Verkkosivu. Viitattu 5.9.2023. https://www.valvira.fi/terveydenhuolto/ammattioikeudet/hakemusohjeet/eu_eta_valtioiden_ulkopuolella_koulutetut/sairaanhoitaja

Valtioneuvosto 2021. Maahanmuuton tilannekatsaus 1/2021: Suomen väestö monimuotoistuu – vaihtelua on alueittain. Viitattu 19.6.2023. <https://valtioneuvosto.fi/-/1410869/suomen-vaesto-monimuotoistuu-vaihtelua-on-alueittain>

Vartiainen, P. 2019. Filippiiniläisten sairaanhoitajien polut Suomeen: Tutkimus oppimisesta ja työyhteisöintegraatiosta kansainvälisen rekrytoinnin kontekstissa. Kasvatustieteiden ja kulttuurin tiedekunta. Tampereen yliopisto. Väitöskirja. Viitattu 22.6.2023. <https://trepo.tuni.fi/bitstream/handle/10024/105048/978-952-03-0937-4.pdf?sequence=4&isAllowed=y>

Vartiainen, P., Alenius, P., Pitkänen, P. & Koskela, M. 2017. Ulkomailta muuttaneiden hoitajien integraatio ja oppimisen polut sosiaali- ja terveydenhuollon työyhteisöissä. Työelämän tutkimus 15 (2), 148–197. Viitattu 6.11.2023. Vaatii käyttöoikeuden. <https://web-s-ebscobhost-com.libproxy.tuni.fi/ehost/pdfviewer/pdfviewer?vid=1&sid=f18bff19-ff1b-402d-a737-c022ad32a957%40redis>

Vikkelästi töihin n.d. Sujuvasti soteen -valmennuksen kuvaus. Tampereen ammattikorkeakoulu. Verkkosivu. Viitattu 6.9.2023. <https://projects.tuni.fi/sujuvastisoteen/sujuvasti-soteen-valmennuksen-kuvaus/>

Vilka, H. 2015. Tutki ja kehitä. Jyväskylä: PS-kustannus.

Vilka, H. 2021. Näin onnistut opinnäytetyössä. Ratkaisut tutkimuksen umpikujiin. Jyväskylä: PS-kustannus.

Wrede, S., Tiilikainen, M. & Vartiainen, P. 2020. Moninaistuva väestö ja ikääntyminen. Gerontologia 2020:4, 354–358. Viitattu 6.11.2023. Vaatii käyttöoikeuden. <https://journal.fi/gerontologia/article/view/99603/57524>

LIITTEET

Liite 1 Tiedonhaku-aulukko

1 (2)

	Muuta:	Finna	Cinahl	Medic
maahanmuutt* AND työllistymi*	Rajaus: Opin- näytetyöAMK, vuosi 2012- 2022	98 tulosta, Vain vuosi- rajauksella: 517 tulosta		3 tulosta
Migrant AND em- ployme* NOT Covid-19	Vuosi 2012- 2022, kieli: eng- lanti		672 tulosta	1 tulos
Hoitotyö	Vuosi 2012- 2022	10011 tu- losta (ra- jauksena ei AMK opin- näytetöitä)		1511 tulosta
Nursing OR care work	Vuosi 2012- 2022		302060 tulosta	7051 tulosta
Hoitotyö AND kehittä- tämi*	Vuosi 2012- 2022, -AMK opinnäytetyö	1328 tulosta		99 tulosta
Nursing AND deve- lopment	Vuosi 2012- 2022, vain eng- lannin kieliset		37614 tulosta	
Kehittämi* AND maahanmuut*	Vuosi 2012, - AMK opinnäy- tetöitä	209 tulosta		5 tulosta
Development AND migrant	Vuosi 2012- 2022, vain eng- lanti		1317 tulosta	0 tulosta
kehittämi* AND maahanmuut* AND hoitotyö	Vuosi 2012- 2022, -AMK opinnäytetyö	43 tulosta		1 tulos
Development AND migrant AND nurs- ing	Vuosi 2012- 2022		88 tulosta	0 tulosta
nursing AND em- ployment of immi- grant* not covid	Rajauksena 2013-2023		5 tulosta	16 tulosta
hoitotyö* AND maa- hanmuuttaj* AND opisk*		31 lähdettä		2 tulosta
Nursing AND immi- grant AND stud*	Rajaus vuosi 2012-2022		374 tulosta	1 tulos

Jatkuu

2 (2)

kehitt* AND maa- hanmuuttaj* AND koulu*	rajaus 2013- 2022, suomi&eng- lanti)	847 lähdetä		3 tulosta
nursing AND immi- gran* AND stud*	rajaus: engl., 2013-2022, koko teksti		91 lähdetä	2 tulosta
Sairaanhoitaja* AND koulutu* AND odotu*	Rajaus vuosi 2012-2022, Ei AMK opinnäy- tetyö	10 tulosta		1 tulos
Health and social services* AND im- migrant*	Cinahl: Rajaus vuosi 2012- 2022, kieli eng- lanti, Finna ed.+ YAMK-opinnäy- tetyöt	23 tulosta	228 tulosta	106 tulosta
Health and social services* AND im- migrant* AND get employ*	Rajaus vuosi 2012-2022,	0 tulosta	0 tulosta	4 tulosta
Health and social services* AND im- migrant* AND studi* OR educat*	Rajaus vuosi 2012-2022,	23 tulosta (YAMK- opinnäyte- työt)	Yli 100 000	26 tulosta
Health and social services* AND im- migrant* AND studi* OR educat* AND get employ*	Rajaus vuosi 2012-2022		64 tulosta (koko teksti, julkaistut ar- tikkelit)	0 tulosta

Liite 2. Suostumuslomake

1 (1)

SUOSTUMUSLOMAKE

Sujuvasti soteen-valmennusopintojen kehittäminen

Suostumus tutkimukseen osallistumiseksi

Minua on pyydetty osallistumaan yllä mainittuun tutkimukseen. Olen saanut saatekirjeen.

Ymmärrän, että tutkimukseen osallistuminen on vapaaehtoista. Minulla on oikeus keskeyttää tutkimus milloin vain ja silloin haastatteluni poistetaan. Ymmärrän, että tiedot käsitellään luottamuksellisina. Haastattelu nauhoitetaan.

Annan suostumukseni tutkimukseen.

Paikka ja päivämäärä

Allekirjoitus

Nimenselvennys

Puhelinnumero

sähköpostiosoite

Liite 3. Saatekirje

Hyvä valmennusopintoihin osallistuja,

Nimemme ovat Veera Paavola ja Nelli Rajala. Opiskelemme Tampereen ammattikorkeakoulussa Sosiaali- ja terveystieteiden kehittämissä ja johtamisessa ylemmässä tutkinto-ohjelmassa. Kirjoitamme opinnäytetyön Sujuvasti soteen- valmennusopinnoista ja tutkimme osallistujien kokemuksia valmennuksesta.

Toivomme, että sinulla on aikaa osallistua järjestämäämme haastatteluun. Osallistuminen on vapaaehtoista ja haastattelun voi keskeyttää milloin vain. Analysoimme ja kirjoitamme tulokset niin, että kenenkään henkilöllisyys ei paljastu. Haastattelut järjestetään TAMK:n tiloissa, sinun ryhmäsi koulupäivän aikana. Haastattelu on yksilöhaastattelu ja se kestää noin 30 minuuttia.

Tulemme tapaamaan teitä tiistaina 31.1.2023 ja kerromme silloin lisää haastatteluista. Jos sinulla on kysyttävää asiasta, voit olla yhteydessä meihin.

Haastatteluteemat:

- Valmennusopinnot
- Kielitaito
- Oppimisympäristö
- Kehittämisehdotukset

Toivottavasti näemme pian! 😊

Veera Paavola
veera.paavola@tuni.fi

Nelli Rajala
nelli.rajala@tuni.fi

Teemahaastattelu Sujuvasti soteen-valmennusopinnot

- Haastateltavan nimi:
- Ammatti ja työkokemus (lähtömaassa/kotimaassa):
- Onko Suomessa hankittua ammattia? Entä työkokemus Suomessa?
- Kotimaa:
- Kauanko olet ollut Suomessa:
- Mistä olet kuullut valmennusopinnoista?
- Miksi halusit osallistua valmennusopintoihin?

Teema1 Valmennusopinnot

Mitä olet oppinut valmennuksessa?

Millainen valmennuksen sisältö on?

- Vastasiko sisältö odotuksiasi?
- Teoriaopinnot
- Työharjoittelu
- Oletko valmennusopintojen jälkeen valmis ja/tai halukas hakemaan AMK-koulutukseen?

Teema2 Kielitaito

Millainen on sinun suomen kielen taitosi?

- 1 Millaista on opiskella suomen kielellä?
- Mikä vaikeaa?
 - Mitkä tekijät ovat auttaneet suomen kielellä opiskelussa?
 - Miten suomen kieli on vaikuttanut oppimiseen ja opiskeluun sekä harjoittelussa pärjäämiseen?
 - Miten koet, että sinun kielitaitosi on kehittynyt valmennuksen aikana?
 - Mitä suomen kielen opintoja sinulla on ollut aiemmin?

Teema3 Oppimisympäristö ja opiskelukulttuuri

Millaisena koet oppimisympäristön?

Millainen ilmapiiri teidän luokassanne on?

- Miten olet kokenut ohjauksen?
- Minkälaista tukea olet saanut?
- Sopeutuminen (tietojärjestelmät)
- Miten opiskelu eroaa kotimaan opiskeluympäristöstä ja käytännöistä?

Teema4 Kehittäminen

Miten kehittäisit valmennusta?

Jatkuu

2(2)

- Mitä jättäisit valmennuksesta pois? Mitä lisäisit?
- Suositteletko valmennusta muille asteikolla 1-10?

Minkälainen haastattelu oli mielestäsi? Huonoa? Hyvää? 1-10?

Liite 5. Esimerkki analyysitaulukosta

1 (2)

Lainaus	Pelkistys	Alaluokka
<p>Tämä myös verkkotehtävät.. Meidän täytyy öö täytyy tehdä TAMK:issa koulussa. Minusta tuntuisi ei tarvi, koska se.. mm.. se.. koska kaikki opiskelijat tietävät, mitä piti tehdä.</p> <p>Koska meillä oli ensimmäi.. Syyskuulla oli pakko.. pakko. Olla koulussa mitään tämä. Mä ajattelin ei tarvi.</p>	<p>Verkkotehtävien tekeminen koulussa turhautti.</p> <p>Pakollinen läsnäolo turhautti.</p>	<p>Jotkut läsnäolotunnit koettiin turhiksi</p>
<p>Koska tämä koulutus on 10 kuukautta, mutta me niin valmistun tämä kolme ei neljä anteeksi kaksikymmentäneljäopintoja ööö syyskuulla vain 6 opinnoita öö tässä kuussa me harjoittemme mutta ööö me valmistun aikaisemmin sitten meidän on.. Pääopettaja sanoi:” Mä annan heille ööö vielä 8 opintoja, voi opiskella.” Hän sanoi, mutta mmm se ei, se liittyy sairaanhoitajaksi koulutus mutta me haluamme vielä jotain muita oman alan. Hän sanoi ” joo, se on mahdollista mutta meidän täytyy itse hakia jossain paikassa sitten voi mennä opiskella</p>	<p>Valmennus kestää 10 kuukautta, mutta opintopisteitä sai syksyllä 24 ja keväällä vain 6 harjoittelun takia.</p>	
<p>Minusta tuntuisi ei tarvi, koska se.. mm.. se.. koska kaikki opiskelijat tietävät, mitä piti tehdä.</p>	<p>Osallistujan mielestä kysely- ja keskustelutunti opettajan kanssa oli tarpeeton, koska kaikki osallistujat tiesivät mitä pitää tehdä.</p>	
<p>Olla koulussa mitään tämä. Mä ajattelin ei tarvi.</p>	<p>Osallistujan mukaan koulussa oltiin liikaa läsnä.</p>	<p>Läsnäolon määrä yllätti</p>

2(2)

<p>Koska minä en tiedä, miksi meillä on lääkehoidossa 1 opintopiste. Ja minä haluaisin, että kaikki mitä opiskelemme, esimerkiksi on sairaanhoitoon ensimmäinen vuodessa. Ja me opimme, opimme loppuun asti. Esimerkiksi jos opiskelet neljä ja me opiskelemme myös 4, koska jos minä menen uudelleen ja tutkinto-opiskelijaksi opiskelemaan ja silloin tarvitsee vielä uudelleen kaikki opiskella.</p>	<p>Toive, että valmennus olisi pidempi.</p>	
<p>Joo. I think this is good for because this is a first program at that we are the first group. So I think, of course it's ensimmäinen so there must be missing or.. Must be.. kehitty.</p>	<p>Osallistujan mielestä on selvää, että valmennus tulee vielä kehittymään, koska he ovat ensimmäinen ryhmä.</p>	
<p>Mä tiedän tämä koulutus, ku me.. ovat ensimmäinen ryhmä, siksi meillä öö oli 10 kuukautta. Minusta mutta minusta tuntuu, tämä koulutus ei tarvi 10 kuukautta.</p> <p>On riittää 60, minusta tuntuu.. 6 kuukautta.</p>	<p>Kokemus, että valmennus on liian pitkä.</p>	